

Araştırma Makalesi

Arktik'te Güvenikleştirme ve Askerî Güvenlik: Rusya ve NATO¹

Onur LİMON

Bağımsız Araştırmacı

onurlimon2538@gmail.com, ORCID: 0000-0002-4097-303X

Öz

Arktik, Soğuk Savaş sonrası dönemde askerî güvenlik konularının güvenlik-dışlaştırıldığı bir bölge olmuştur. Askerî tehditler daha önemsiz hâle gelmiş ve Arktik Devletleri arasında geliştirilen iş birliği bölgenin istisnai bir bölge olarak kabul edilmesine olanak sağlamıştır. Rusya'nın 24 Şubat 2022'de Ukrayna'da başlattığı müdahale bu durumu değiştirmiştir. Güvenlik sorunları basitçe 'dışarıda' değildir. Bu makalede Rusya ve NATO örneğinde gösterildiği gibi güvenlikleştirici aktörler tarafından sorunların ifade edilmesi gerekir. Konu güvenlikleştirildiğinde tarafların askerî yeterlilikleri genellikle 'aciliyet' ve 'varoluşsal tehditler' söylemi altında meşrulaştırılmaktadır. Makale, 24 Şubat 2022'de başlayan Ukrayna savaşının ardından Arktik Bölgesi'ndeki askerî güvenlik ve güvenlikleştirme süreçlerini, NATO ve Rusya perspektiflerinden incelemektedir. Soğuk Savaş sonrası dönemde askerî güvenlik konuları Arktik'te büyük ölçüde güvenlik-dışlaştırılmışken Rusya'nın Ukrayna'ya müdahalesi bu durumu dramatik bir şekilde değiştirmiştir. Rusya ve NATO için Arktik hem potansiyel çatışma risklerini içeren bir alan hem de sürekli rekabetin ve giderek zayıflayan iş birliğinin bir arada bulunduğu karmaşık bir bölgedir. Makalenin metodolojisi doküman incelemesine dayanmaktadır. Makale, Arktik Bölgesi'ndeki askerî gerilimin arttığını ve askerî güvenlik endişelerinin yanı sıra askerî nitelikteki karşılıklı adımların itici bir dinamığa sahip olduğunu vurgulamaktadır.

Anahtar kelimeler: Arktik, askerî güvenlik, güvenlikleştirme, Rusya, NATO

JEL Sınıflandırma Kodları: F50, F53, F59

Securitization and Military Security in the Arctic: Russia and NATO²

Abstract

The Arctic is a region where military security issues have been de-securitization in the post-Cold War era. Cooperation between the Arctic states has allowed the region to be seen as an exceptional area. However, the illegal occupation of Russia in Ukraine on February 24, 2022, changed this situation. Security problems are not simply "out there", but must be expressed by actors through their securitization, as the example of Russia and NATO in this article shows. When the problem is securitized, the military capabilities of the parties are legitimized under the discourse of "urgency" and "existential threat". This article examines military security and the processes of securitization in the Arctic region from the perspective of NATO and Russia following the war in Ukraine, which began on February 24, 2022. While issues of military security in the Arctic were largely de-securitized in the post-Cold War era, Russia's intervention in Ukraine has dramatically changed this situation. For Russia and NATO, the Arctic is both an area of potential conflict risk and a complex region of constant competition and increasingly weak cooperation. The methodology of the article is based on a review of documents. The article highlights that military tensions in the Arctic region are increasing and that military security concerns and reciprocal military moves have a driving dynamic.

Keywords: The Arctic, military security, securitization, Russia, NATO

JEL Classification Codes: F50, F53, F59

¹ Makalenin daha ileri bir seviyeye gelmesindeki katkılarından ötürü Dr. Öğretim Üyesi Elif Gürdal Limon'a teşekkür ederim.

² Extended abstract is presented at the end of the article.

Geliş Tarihi (Received): 23.05.2024 – Kabul Edilme Tarihi (Accepted): 26.09.2024

Atıfta bulunmak için / Cite this paper:

Limon, O. (2025). Arktik'te güvenlikleştirme ve askerî güvenlik: Rusya ve NATO. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 15(2), 458-491. doi: 10.18074/ckuiibfd.1488640

1. Giriş

Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle birlikte, küresel düzeydeki güvenlik endişelerinden bölgesel ve yerel düzeylere doğru önemli bir kayma yaşanmıştır. Arktik Bölgesi (Arktik), uzun bir süre, askerî güvenliğin baskın olduğu ancak sistem düzeyinde Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ve Sovyetler Birliği'nin askerî güvenlik alanı olan bir dönemden geçmiştir (Limon ve Gürdal Limon, 2023). Arktik'te askerî sektör 24 Şubat 2022 (24/2)'deki Ukrayna savaşına kadar güvenlik-dışılaştırılarak tamamen arka plana itilmiş ve vurgu diğer sektörlerle, özellikle de ekonomik ve çevresel olanlara doğru kaymıştır (Dodds, 2020; Exner-Pirot ve Heininen, 2020; Exner-Pirot ve Murray, 2017; Limon, 2021; Østhagen, 2021, 2022). Rusya Federasyonu (Rusya)'nın Ukrayna'da devam eden müdahalesi,³ Arktik'te Rusya ile iş birliğine dayalı olan 'Arktik istisnacılığı' söylemini ve gerçekliğini bozmuştur (Limon ve Gürdal Limon, 2023). Böylelikle Arktik'te askerî güvenlik endişelerinin ve askerî nitelikte karşılıklı adımların—Ole Wæver (Wæver, 2017), Barbora Padrtova (Padrtova, 2020) ve (Exner-Pirot, 2020) tarafından belirtildiğinin aksine—itici bir dinamığa sahip olduğu ortaya çıkmıştır. 24/2 sonrası askerî güvenlik, iklim değişikliğinin buzların erimesine, yeni deniz rotalarının [Kuzey Deniz Rotası (KDR) ve Kuzeybatı Geçidi (KBG)] açılmasına ve çeşitli mineral ve karbonhidrat kaynaklarının Arktik ekonomisini dönüştürdüğü bir dünyada kurgusal değildir. Heather Exner-Pirot ve Robert W. Murray (Exner-Pirot ve Murray, 2017) tarafından savunulduğu gibi askerî güvenliğin önemli ölçüde hâlâ geleceğe yönelik olduğu kabul edilebilir olsa da bölgede Rusya ve Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü (NATO) arasındaki askerî rekabet koşulları 24/2 sonrası daha fazla tırmanmaktadır. Tehdit ve tehdit algıları incelendiğinde, askerî güvenlik yeniden güvenlikleştirme alanına taşınmaktadır.

Bölgede askerî güvenlik durumunun tırmanma potansiyeli Rusya ve NATO açısından farklılık göstermektedir. Öncelikle Ukrayna savaşı Rusya ile NATO üyesi diğer yedi Arktik Devleti (ABD, Kanada, Danimarka, İzlanda, İsveç, Norveç ve Finlandiya) arasındaki iş birliğinin sonlanmasına neden olmuştur. Bunun en çarpıcı örneği askerî konuların tartışma dışı bırakıldığı Arktik Konseyi'nin 08 Mart 2022'de Rusya ile iş birliğini duraklatma kararı almış olmasıdır (U.S. Department of State, 2022). Saldırganlığın doğrudan muhatabı olan Ukrayna bir Arktik Devleti olmamasına rağmen Arktik'teki uluslararası iş birliğinin gidişatı değişmiş ve Arktik'te iş birliğinden doğan 'Arktik istisnacılığı' denilen şey sona ermiştir

³ Rusya'nın 24 Şubat 2024'te Ukrayna'ya başlattığı saldırı, Rusya tarafından "özel askerî operasyon" olarak tanımlanırken Rusya dışındaki kaynaklar (özellikle Avrupa ve ABD merkezli) "yasa dışı işgal" olarak tanımlamaktadır. Rusya'nın bu müdahaleyi meşrulaştırma çabaları, insani müdahale ve meşru müdafaa gibi hukuki gerekçelere dayandırılmaktadır. Ancak bu durum Birleşmiş Milletler (BM) Antlaşması'nın, üye devletlerin başka bir devletin toprak bütünlüğüne veya siyasi bağımsızlığına karşı kuvvet kullanmaktan kaçınmasını zorunlu kılan 2(4) maddesinin açık bir ihlali olarak görülmektedir (Cavandoli ve Wilson, 2022). Makalede tarafsız bir yaklaşımı korumak adına "Ukrayna'nın yasadışı işgali" ifadesi yerine "Rusya'nın Ukrayna'ya müdahalesi" ifadesinin kullanımı tercih edilmiştir.

(Buchanan, 2022a; Exner-Pirot ve Bloom, 2022; Koivurova ve Shibata, 2023). Lassi Heinenin'in açıkça ifade ettiği şekliyle, Birleşmiş Milletler (BM) ve Arktik Konseyi haricinde sekiz Arktik devletin hepsinin üye olduğu tek bir uluslararası ekonomik, siyasi veya askerî örgütün olmadığını fark etmek siyasi açıdan önemli ve akademik açıdan da ilginçtir (Heinenen, 2013).

Bu devletlerin bir arada bulunduğu bir forum veya uluslararası örgüt olmadığından, askerî iş birliği ve diyalog eksikliği, yanlış hesaplama ve niyetlerin yanlış yorumlanmasından kaynaklanan askerî tırmanma riskini artırmaktadır. En azından Soğuk Savaş döneminde bu riski azaltabilecek mekanizmalar kurulabilmiştir. Örneğin Sovyetler Birliği ve ABD arasındaki, "Sıcak Hat Anlaşması-Kırmızı Hat 1963 (Hot Line Agreement)", "Denizde İstenmeyen Olayların Önlenmesi Anlaşması (Incidents at Sea Agreement -INCSEA 1972)", ve "Tehlikeli Askerî Faaliyetlerin Önlenmesi Anlaşması (Agreement on the Prevention of Dangerous Military Activities-DMA 1989)" gibi ikili anlaşmalar bu potansiyel tehlikeyi ele almıştır (Kertysova ve Graef, 2021). Günümüzde Rusya ve NATO'nun bu gelişen zorluğu nasıl yöneteceği, yenilenmiş diyalog ve caydırıcılık önlemlerinin nasıl olacağı belirsizliğini korumaktadır. Bu risk Soğuk Savaş döneminden çok daha fazladır. Reitan'da bulunan Norveç Ortak Karargâhı, aynı zamanda Kola Yarımadası'ndaki Severomorsk'taki Rus Kuzey Filosu personeliyle doğrudan iletişim kanalına sahiptir. Bu düzeydeki sıcak hat, kaza, yanlış anlama ve istenmeyen olayların ve bölümlerin önlenmesine katkıda bulunabilecek endişeleri, soruları ve cevapları iletmek için kullanılabilir (Atland ve Kabanenko, 2020). Ancak askerî tırmanma riski Rusya ve NATO arasında olduğunda bu hat yeterli olmayacaktır.

NATO için Arktik, potansiyel çatışmaların, kalıcı rekabetin ve Rusya ile seçmeli (ancak giderek zayıflayan) iş birliğinin bir kıvılcım alanıdır. Bu nedenle "Yüksek Kuzey, Düşük Gerilim" prensibinin NATO politikasında oldukça yerleşik olması sürpriz değildir. NATO tarafından sıklıkla kullanılan 'Yüksek Kuzey' terimi büyük ölçüde Kuzey Kutup Dairesi'nin üzerindeki bölgeyi işaret eden siyasi bir tanımdır. Arktik ise Kuzey Kutup Dairesi'nin üzerindeki çevresel bölgenin coğrafi bir tanımına atıf yapmaktadır (Bkz. Harita 1) (Buchanan, 2022b). Duncan Depledge'ye göre NATO'nun Arktik kelimesi yerine daha belirsiz olan Yüksek Kuzey kelimesini kullanmasının amacı İttifak'a daha fazla esneklik kazandırmak ve Arktik'i militarize ettiğine dair herhangi bir suçlamayı önlemektir (Depledge, 2021). Ancak Ukrayna'daki son gelişmelerle birlikte, NATO'nun Yüksek Kuzey'de 'düşük gerilim' sağlamakta giderek zorlanacağı görülmektedir. Bu bağlamda, NATO'nun Yüksek Kuzey için daha net politika yönergelerinin olmaması sorunlu bir durumdur (Buchanan, 2022b). Ayrıca NATO Arktik'te kolektif savunma kaygılarını kamuya açık bir şekilde dile getirme ve gerçekleştirme konusunda da çoğunlukla suskun kalmaktadır (Depledge, 2021). 24/2 sonrası Finlandiya ve İsveç'in NATO üyelikleri, İttifak'ı Rusya ile daha az düşmanca daha çok rekabetçi bir ilişkiye zorlamaktadır. İlişkinin daha çok düşmanca bir hale

gelmemesi için dikkatli bir denge gerekmektedir. Mevcut durumda Arktik Bölgesi Rusya ve NATO için entegre bir stratejik alan haline gelmektedir (Alberque ve Schreer, 2022). Ancak savaşın Arktik'e yayılma riski veya bölgede sıcak bir çatışma ihtimali bu makalenin açıkça gösterdiği gibi hâlâ olası değildir.

Bu makalenin amacı, 24/2'deki Ukrayna savaşı sonrasında Arktik'teki askerî güvenlik ve güvenlikleştirme durumunu ortaya koymak, Rusya ve NATO'nun askerî faaliyetlerindeki artışı, saldırı ve savunma kapasitelerindeki değişimleri ve birbirlerinin niyetlerine ilişkin karşılıklı etkileşimleri incelemektir. Makalenin metodolojisi, güvenlikleştirme kuramları bağlamında Arktik Bölgesi'ndeki askerî güvenlik durumunu anlamak amacıyla doküman incelemesine dayanmaktadır. Bu bağlamda kullanılan belgeler, akademik makaleler, uluslararası anlaşmalar, stratejik raporlar ve resmi bildiriler gibi çeşitli kaynaklardan oluşmaktadır.

Bu belgeler hem Rusya hem de NATO'nun Arktik Bölgesi'ne yönelik askerî stratejilerini ve güvenlik politikalarını analiz etmek amacıyla titizlikle seçilmiştir. Ayrıca, güvenlikleştirme sürecinin anlaşılabilmesi için NATO ve Rusya'nın stratejik belgeleri ve bu belgelerde yer alan güvenlik söylemleri ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir. Makalenin temel veri kaynaklarından biri olan haber siteleri, özellikle güvenlik ve askerî strateji konularında güncel bilgiler sağladıkları için metodolojide önemli bir yer tutmaktadır. 'High North News', Arktik Bölgesi'ne odaklanan haber ve analizleriyle, diğer haber sitelerinden (Barents Observer, Arctic Today gibi) daha geniş bir içerik sunduğundan, bu çalışmada daha fazla yararlanılmıştır.

Makale, bu belgelerin içeriğinin incelenmesi ve bu içeriğin Arktik Bölgesi'ndeki askerî faaliyetlerin artışı, savunma kapasitelerindeki değişimler ve Rusya ile NATO arasındaki ilişkilerdeki etkileşimler gibi belirli konulara nasıl ışık tuttuğunun değerlendirilmesi üzerine odaklanmaktadır. Böylelikle her iki tarafın stratejik düşünce yapısı ve askerî güvenlik politikaları karşılaştırılmaktadır. Güvenlikleştirme sürecindeki farklı algılamaların nasıl ayrışmalara neden olduğu, doğrudan iletişim yerine askerî duruşun, siyasi ve askerî kararlılığı ilerletmenin ve istenmeyen davranışları caydırmanın öncelikli bir aracı olduğu belirtilmektedir. Askerî terimlerin ve silah sistemlerinin Türkçe karşılıklarında ise Dışişleri Bakanlığının "Askerî Terminoloji Sözlüğü" dikkate alınmıştır ("Askerî Terimler Sözlüğü", 2024).

Makale bu giriş kısmı dışında dört bölüme ayrılmıştır. İlk olarak teorik ve kavramsal çerçevede güvenlikleştirme, güvenlik dışılaştırma ve askerî güvenlik konuları Arktik bağlamında incelenmiştir. Daha sonra askerî yeterlilikler coğrafya, tarih ve siyaset başlıklarında Rusya ve NATO üzerinden değerlendirilmiştir. Sonraki iki bölümde Rusya ve NATO'nun Arktik'teki kara, deniz ve hava yeteneklerinin genel durumu incelenmiş ve tarafların Arktik doktrinleri, politikaları ve askerî yeteneklerinin amacı ortaya konulmuştur. Sonuç bölümünde ise Rusya ve NATO'nun askerî yetenek açıklamaları ortaya çıkarılmıştır.

2. Teorik ve Kavramsal Çerçeve

2.1. Güvenlikleştirme ve Güvenlik-Dışılaştırma

Güvenlikleştirme (securitization), bir şeyin bir öznenin varlığına yönelik varoluşsal bir tehdit olarak başarılı bir şekilde inşa edildiği ve bu inşanın ardından alınan istisnai önlemleri desteklemek amacıyla kullanılmasıdır (Buzan, Waever, ve Wilde, 1998, ss. 23-24). Güvenlikleştirme ulusal güvenlik politikasının politikacılar ve karar vericiler tarafından belirlendiğini göstermektedir (Birdişli, 2014). Buna göre; politik meseleler, meseleyi siyasetin ötesine taşımak için sosyal ve kurumsal güce sahip bir “güvenlikleştirici aktör” tarafından “tehlikeli”, “tehdit edici”, “endişe verici” vb. olarak sınıflandırıldığında, acilen ele alınması gereken aşırı güvenlik meseleleri olarak kabul edilir. Dolayısıyla, güvenlik meseleleri sadece var olan bir durum değil, aksine güvenlikleştirici aktörler tarafından sorunlar olarak ifade edilmelidir (Buzan vd., 1998, s. 25). Güvenlikleştirmede tehdit bildirimleri, ‘söz edinimi’ biçiminde ortaya çıkmaktadır. Bu, güvenliğin belirli bir referans adına sözlü olarak ifade edildiği anlamına gelmektedir. Ancak söz edimleri başarılı güvenlikleştirme örnekleriyle eşanlamlı değildir. Güvenlikleştirme iki aşamalı bir süreç olarak görülmelidir. Birincisinde; aktör güvenlikleştirme pratiğini söz edim yoluyla sunmaktadır. İkincisinde; muhatapların mevcut meselenin varoluşsal bir tehdit olarak tanınması ve dolayısıyla başarılı bir güvenlikleştirmenin gerçekleştirilmesi için bu hareketi kabul etmesi gerekmektedir (Buzan vd., 1998, s. 26). 24/2’deki Ukrayna savaşına kadar Arktik’te askerî güvenlik bu güvenlikleştirme pratiğinin dışında kalmıştır.

Bunun en büyük nedeni Arktik iş birliğinin Arktik dışındaki gelişmelerden (buna Rusya’nın 2014’te Kırım’ı ilhakı dâhil olmak üzere Suriye, Irak, Libya vb. olaylar örnek verilebilir) bağımsız olarak geliştirilebilmesi olmuştur. Ayrıca askerî gelişmelerin, 24/2’ye kadar bölgesel denge gücünü temelden değiştirmede, askerî yatırımların ise genel ve mantıklı temellere sahip olduğu görülmektedir. Alexander Sergunin ve Valery Konyshev’in belirttiği gibi Arktik Devletleri’nin silahlı kuvvetleri genel olarak—Arktik Konseyi’nin 2011 tarihli “Arktik’te Havacılık ve Denizcilik Arama ve Kurtarma İşbirliği Anlaşması (Agreement on Cooperation on Aeronautical and Maritime Search and Rescue in the Arctic)” gibi faaliyetleri (Arctic Council, 2011)—uygulamakla görevlidir (Konyshev ve Sergunin, 2019; Sergunin ve Konyshev, 2017). Ancak 24/2 sonrasında Finlandiya ve İsveç’in NATO üyelik başvurularıyla Arktik, geçmişin çok taraflılığı ve çok kutupluluğundan [beş NATO üyesi ülke, iki tarafsız ülke (İsveç ve Finlandiya) ve Rusya] Rusya ve NATO arasındaki sözde iki kutuplulukla karakterize edilen endişe verici, etkisiz bir güvenlik eğilimine doğru ilerlemektedir. Güvenlikleştirme girişimleri 1947’den sonra Batı’da komünist/Sovyet tehdidi, Sovyetler Birliği’nde—ve sonrasında Rusya’da—Batı tehdidi ve NATO’nun Sovyetler Birliği’ni çevreleme örneklerinde olduğu gibi geniş çapta başarılı ve kalıcı olabilir (Buzan ve Wæver, 2003). Ya da ABD’nin son dönemde Çin’i bir tehdit olarak inşa

etmesi örneğinde olduğu gibi sınırlı bir başarıya (Bennett, 2019; Kauppila ve Kopra, 2022) veya ABD'nin Çin'in Arktik faaliyetlerini "yeni Güney Çin Denizi" yaratma riskleri taşıdığını belirtmesi örneğinde olduğu gibi başarısızlığa da sahip olabilir (Buchanan, 2020). Güvenlikleştirme yaklaşımı sektörel bir analiz çerçevesi oluşturmaktadır. Bunlar; askerî, ekonomik, toplumsal, siyasi ve çevresel sektördür. Her sektörde, referans nesnesine yönelik belirli bir tehdit ifade edilir. Örneğin toplumsal sektörde referans nesnesi kimlik iken çevre sektöründe referans nesneleri ekosistem ve nesli tükenmekte olan türlerdir. Referans nesnesi yalnızca askerî sektörde devlet olarak kalmaktadır (Buzan ve Wæver, 2003, s. 22).

Bir şeyin güvenlikleştirilmesi gibi güvenlik-dışlaştırılması (de-securitization) da mümkündür. Güvenlik-dışlaştırma daha önce bir tehdit olarak kabul edilen bir şeyin—Soğuk Savaş'ın sona ermesi gibi—artık tehdit olarak inşa edilmediği durumdur (Buzan, 2008). Sorunları güvenlik gündeminden çıkarıp siyasi söylem ve normal siyasi anlaşmazlık veya uzlaşma alanına geri döndürme sürecini ifade etmektedir (M. C. Williams, 2003; Birdişli, 2014). Bu nedenle güvenlik-dışlaştırma, "tehditleri zorluklara ve güvenliği politikaya dönüştürmekle" ilgilidir (Wæver, 1995, s. 60). Wæver, güvenlik-dışlaştırmanın üç biçimini tanımlamaktadır. Birincisi, "önleyici strateji (pre-emptive strategy)"dir (Wæver, 1995). Bu, Arktik Konseyi'nde askerî konuların dışarıda bırakılması örneğinde olduğu gibi güvenlik açısından belirli konular hakkında konuşmaktan kaçınmaktır. Ancak konu aslında hiçbir zaman güvenlik alanına girmediğinden güvenlikleştirme olarak da adlandırılabilir. İkincisi, "yönetim stratejisi (management strategy)"dir (Wæver, 1995). Önceden güvenlikleştirilmiş konuları güvenlik ikilemlerine veya kısır döngülere yol açmayacak şekilde yönetmeyi içermektedir. Örneğin "Stratejik Silahların Azaltılması Anlaşması (Strategic Arms Reduction Treaty-START)" [START-I (1994-2009) ("START I", 2024), START-II (2000-2002) ("START II", 2024) ve New START (2010-2026) ("New START Treaty", 2024)] nükleer, stratejik ve taktik silahların sayısında önemli bir azalma sağlanmıştır. Günümüzde devam eden tek stratejik silah kontrol anlaşması olan New START, 2026 yılında sona erecektir ("New START Treaty", 2024). Buda Arktik'te stratejik silahların kullanılma riskini artırmakta, yönetim stratejisinin başarısızlığını göstermektedir. Üçüncüsü ise "dönüşüm stratejisi (transformation strategy)"dir (Wæver, 1995). Bu, meseleleri normal politika alanına geri getirmeyi kapsamaktadır (Roe, 2004, s. 287). Örneğin kökleri 1995'te atılmış olan "Arktik Askerî Çevresel İşbirliği (Arctic Military Environmental Cooperation-AMEC)" ("Defense International Environmental Program", 2024). Rusya, ABD, Norveç ve daha sonra Birleşik Krallık'ın dâhil olduğu AMEC aracılığıyla Arktik Bölgesi'ndeki askerî tesisler ve askerî faaliyetlerden kaynaklanan çevresel tehditleri azaltmak ve çevre güvenliğini artırmak amaçlanmıştır (Huebert, 2019). 2014'te Rusya'nın Kırım'ı ilhakından sonra AMEC'in faaliyetleri durmuş, 24/2 sonrasında ise sonlanmıştır.

2.2 Askerî Güvenlik

Askerî güvenlikte uluslararası bir sistemdeki herhangi iki birimin tehdit ve savunmasızlığı, kendi askerî yetenekleri ile dostluk ve düşmanlık dereceleri arasındaki etkileşim veya güvenlikleştirme sürecinin bir sonucudur (Buzan vd., 1998, s. 58). ABD ve Rusya örneğinde olduğu gibi nükleer silahlara sahip ve bunları uygun bir şekilde kullanabilen bir aktör nükleer silahlara sahip olmayan diğer altı Arktik Devleti için varoluşsal bir tehdit (bir toplumun hızlı yok edilme tehdidi) oluşturabilir (Heininen, 2020). Benzer şekilde, orduların boyutu ve donanımı oluşturdukları tehdit türünü şekillendirmektedir. Başka bir örnek Rusya tarafından Arktik'te konuşlandırılan büyük ve ağır hareketli kuvvetler (kara, deniz ve hava) Finlandiya, İsveç ve Norveç gibi daha küçük ve daha az hareketli orduların yapmadığı bir işgal tehdidi oluşturabilir.

Askerî yeterliliklerin diyalektiği güç, teknoloji ve stratejideki değişimlere göre neredeyse sonsuz bir şekilde detaylandırılabilir. Bu diyalektik, askerî güvenliğin iç dengeleme (kendi gücünü artırarak savunmasızlığı azaltma), dış dengeleme (tehdit algısını paylaşan müttefikler bulma) ve peşine takılma/tehdide tabi olma (tehdidin ana kaynağına karşı uysallaşma veya boyun eğme) yoluyla aranıp aranmadığı ve teknolojinin doğası hakkında geniş çaplı bir tartışmayı içermektedir (Buzan vd., 1998, ss. 58-59). Örneğin II. Dünya Savaşı sırasında Nordik Devletleri'nin tarafsızlık politikası—iç dengeleme eğilimi—I. Dünya Savaşı deneyimlerinden kaynaklanmaktadır (Jervis, 2020, s. 281). Bir başka örnek Norveç'in I. Dünya Savaşı sırasında müttefiklerini desteklemesine rağmen çatışmaya girmemesi, Norveçlilere ülkelerinin II. Dünya Savaşı'nın dışında kalabileceği güvencesini vermiştir. Ancak Alman savaş gemilerinin II. Dünya Savaşı sırasında Norveç'e saldırması (Jervis, 2020, s. 288), Norveç'i askerî tehditlere karşı sadece daha duyarlı hale getirmemiş, aynı zamanda sonraki yıllarda ortaya çıkan Sovyet tehdidinin de etkisiyle NATO'ya katılmasında—dış dengeleme eğilimi—önemli bir etken olmuştur. Başka bir örnek, 1939 kışında Finlandiya'da, Rusya'ya askerî üs verme anlaşmasının ciddi sonuçlara yol açacağını düşünenler Sovyetler Birliği'ne güçlü bir duruş sergilenmesi durumunda taleplerinden vazgeçmesini beklemiştir. Bu imtiyazların büyük kayıplara neden olmayacağına inananlar ise Rusya'nın gerekirse savaşacağına inanmıştır (Jervis, 2020, s. 273). Savaş başladığında Sovyetler Birliği'ne karşı iç dengeleme zamanla Birleşik Krallık, ABD ve İsveç'in sınırlı desteğiyle dış dengelemeye dönüşse de Finlandiya'nın Karelya bölgesini kaybetmesine engel olamamıştır (Limon, 2020a, s. 149).

Arktik Devletleri arasında peşine takılma veya tehdide tabi olma görülmemektedir. Ancak NATO'da Rusya'ya yönelik tehdit algısının yoğunluğu ve çeşitliliği, NATO üyesi yedi Arktik Devleti açısından aynı nesnel güvenlik durumunun farklı şekillerde ortaya çıktığını kabul etmek gerekir. Örneğin Norveç NATO'nun Arktik'te daha fazla rol almasının öncülüğünü yaparken Kanada 24/2'ye kadar Arktik'te NATO'nun genişlemesine doğrudan karşı çıkan tek ülke olmuştur

(Bentzen, 2024; Buchanan, 2022b; Depledge, 2021; Heier, 2024). Teknoloji bağlamında ise yüksek teknolojiye karşı düşük teknoloji, geleneksel silahlar ve nükleer silahlar gibi konular öne çıkmaktadır. Burada “bilgi birikiminin varlığı ondan kaynaklanan askerî donanımın varlığından daha temeldir. Çünkü donanım bilgi olduktan sonra, donanımın ortadan kalkması devletlerarasındaki askerî güvensizliği pek fazla azaltmayacak bile olsa, hızlı bir şekilde üretebilir” (Buzan, 2020, s. 174). Bu bağlamda Arktik’te yüksek ve düşük teknoloji arasındaki denge önemlidir. Geleneksel silahlar ve nükleer silahlar gibi mevcut kapasiteler, bölgedeki teknoloji dinamiklerinde öne çıkmaktadır. Özellikle ABD ve Rusya’nın sahip olduğu teknolojik avantajlar, diğer Arktik Devletleri arasındaki askerî güvensizliği belirlemektedir.

Mutlak veya göreceli olsun, askerî yeterlilikler tek başına güvenlikleştirme sürecini belirlememektedir (Buzan vd., 1998, ss. 58-59). Coğrafya, tarih ve siyaset bu güvenlikleştirme sürecinde önemli bir rol oynamaktadır. Coğrafya, askerî tehditlerin algılanmasını ve işlenmesini iki şekilde gerçekleştirmektedir: Mesafe ve arazi. Mesafe, askerî tehditlerin daha uzun mesafeleri katetmesi ve daha kısa mesafelerden geçmesi durumunda daha zor olmaları ve savunulmalarının daha kolay olması temel ilkesi üzerine çalışmaktadır (Buzan vd., 1998, s. 59). Tarih, geçmiş deneyimin mevcut algı üzerindeki etkisi açısından askerî tehditleri büyük ölçüde etkilemektedir. Geçmişteki düşmanlık ve tekrarlanan savaşlar, mevcut tehdit algılarını genellikle artırma eğilimindedir. Ancak Soğuk Savaş döneminde görüldüğü gibi, tarih güçlü askerî tehdit hissiyatları için gerekli bir durum değildir. Ne ABD ne de Sovyetler Birliği, Soğuk Savaş’a girmeden önce ciddi bir düşmanlık tarihine sahiptir. Ancak acı dolu bir tarihin varlığı ve önceki savaşların anıları—24/2’deki Ukrayna savaşı örneğinde olduğu gibi—güvenlikleştirme sürecini kolaylaştırmaktadır (Buzan vd., 1998, s. 59). Siyasi faktörler ise, askerî tehditleri iki şekilde etkilemektedir: Aktörler arasında var olan tanıma derecesi ve siyasi ideolojilerindeki uyum ve uyumsuzluklar. İdeolojik ayrılıklar, politik birimlerin birbirlerini yasal olarak eşit olarak tanımaya devam ettiği uluslararası sistemlerde işleyebilir ve statü farklılıkları askerî tehditlere etki edebilir. Bir politik birim başka bir politik birimi eşit statüde tanımıyorsa veya daha da kötüsü, onun politik statüsünü hiç tanımıyorsa, zor kullanma konusundaki çeşitli kısıtlamalar ortadan kalkabilir (Buzan vd., 1998, ss. 60-61). Devam eden Ukrayna savaşının da gösterdiği gibi politik ve sosyal tanıma, askerî tehditten özgürlüğü garanti etmemektedir.

3. Elde Edilen Bulgular

3.1. Coğrafya, Tarih ve Siyaset

Arktik coğrafyası, Kuzey Amerika’nın batısındaki Brooks sıradağlarının zirvelerini, muazzam Grönland buz tabakasını, Svalbard takımadalarının izole adalarını, Nordik ülkelerinin fiyortlarını ve Rus Arktik Bölgesi’nin platolarını ve zengin nehir vadilerini içermektedir. Dünya okyanuslarına giden dar boğazlarla

çevrili, merkezi konumdaki bir okyanus olan Arktik Okyanusu, KBG ve KDR gibi çeşitli boğazlar ve mevsimsel su yolları aracılığıyla Atlantik ve Pasifik Okyanusu'na bağlanmaktadır (Limon, 2020b). Bu bağlamda Asya, Avrupa ve Kuzey Amerika'yı birbirinden ayıran bir merkez olarak görülebilir. Çoğunlukla deniz alanıdır. Dünya'nın geri kalanından iki-üç kat daha hızlı ısınan bölgede "kışlar sürekli karanlıkla, yazlar sürekli gün ışığıyla" karakterize edilmektedir. Kışın, birçok bölgede ortalama sıcaklık -40°C 'ye kadar düşebilir (Kristiansen, Hoem ve Blanken, 2024, ss. 184-185).

Şekil 1: Arktik Coğrafyası

Kaynak: (HGM (2021). Arktik bölge haritası. Harita Genel Müdürlüğü. <https://www.harita.gov.tr/urun/arktik-bolge-haritasi/305> (Erişim Tarihi: 12 Şubat 2024).

Arktik Devletleri, NATO üyesi olsun veya olmasın doğrudan komşularına karşı saldırı veya istila tehditleri oluşturma yeteneğine sahiptir. Rusya ve Kanada'nın sahip olduğu stratejik derinliğe Danimarka, İzlanda, İsveç, Norveç ve Finlandiya sahip değildir. Norveç ve Finlandiya'nın Rusya ile sırasıyla 196 kilometre ve 1.340 kilometrelik bir kara sınırı bulunmaktadır. Grönland ve Svalbard Takımadaları Arktik Okyanusu yoluyla Alaska ise Kanada tarafından anavatandan ayrılmaktadır (Limon, 2020b). Arazi, askerî tehditlere karşı savunmasızlığı artırma veya azaltma eğiliminde olan mesafeye benzer şekilde çalışmakta ve soğuk iklimin benzersiz bir meydan okumasıyla karşı karşıyadır (Limon, 2020b). Coğrafi ve iklimsel zorlukların birçoğu, teknolojik yeniliklere rağmen, Soğuk Savaş sırasında olduğu gibi günümüzde de geçerlidir. Bu belki de uzak mesafelerin, engebeli arazilerin, soğuk sıcaklıkların (ortalama 10°C) ve kış karanlığının sahadaki askerî personel için nesiller önce olduğu gibi aynı varoluşsal zorlukları sunduğu kara alanı için özellikle geçerlidir. Pek çok tartışmaya rağmen teknoloji geliştikçe birçok kara muharebe platformu kullanım ömrünün sonuna yaklaşmaktadır (Wegge, 2022).

Kanada Arktik Bölgesi'ndeki alt yapı ve nüfusun seyrekliği coğrafi gerçeklerle (soğuk, kutup çölü vb.) birleşince kuzeyden gelebilecek potansiyel tehditlere bariyer oluştururken Nordik Devletleri için bu durum söz konusu değildir (Bye, 2020). Rus Arktik Bölgesi tüm Arktik'in yarısından fazlasını kapsasa da Kanada'nın aksine daha gelişmiş bir alt yapıya ve sanayiye sahiptir. Bu da askerî anlamda daha fazla stratejik hedef ve planlama anlamına gelmektedir (Atland ve Kabanenko, 2020).

Tarihsel bağlamda; Arktik Devletleri arasında karşılıklı dostane ilişkilerin yanı sıra KBG ve KDR'nin uluslararası su yolu olup olmadığına vb. yönelik düşmanlıklar ve çözümlenmemiş anlaşmazlıklar görülebilir (Byers, 2013). Ancak devam eden Ukrayna savaşının da gösterdiği gibi hiçbir anlaşmazlık (ABD ve Rusya arasındakiler dâhil) Rusya ve NATO örneğinde olduğu gibi düşmanlık olarak tanımlanmamıştır. Julie Wilhelmsen ve Anni Roth Hjermann, Rusya ve NATO arasında Soğuk Savaş döneminden gelen tarihsel düşmanlığın önemli olduğunu kabul etmekle birlikte, Arktik'te bu düşmanlığın ve güvensizliğin (yeniden) nasıl üretildiğine dair sığ açıklamalar bulunduğunu belirtmektedir (Wilhelmsen ve Hjermann, 2022). Rusya ve NATO arasındaki politik söylem—tarihsel düşmanlığı çağrıştıran retorik de dâhil olmak üzere— tarafların diğer tarafın eylemlerinin arkasındaki belirsiz niyeti düşmanca tanımlamasından kaynaklanmaktadır (Huebert, 2019). Rusya'nın iddia edilen tepkisel ve savunmacı duruşunun aksine, NATO faaliyetinin sürekli olarak düşmanca anılması, Rus ordusunun iyileştirilmesi ve modernizasyonu için (zaten pratik bir gerçekliktir) temel meşrulaştırıcı argüman olarak hizmet etmektedir (Wilhelmsen ve Hjermann, 2022). Ancak bunun NATO içinde geçerli olduğunu kabul etmek gerekir. Mevcut koşullar Arktik'i Rusya-NATO düşmanlığından uzaklaştırmanın imkansızlığını gösterse de özellikle Rusya'nın bu bölgedeki ilişkilerin güvenlikleştirilmesine karşı direncini de göstermektedir. Rusya ile NATO arasındaki tarihsel düşmanlık, Arktik'te ve Avrupa'nın başka yerlerinde büyüyen güvenlikleştirme ikilemi açısından önemlidir. Çünkü siyasi söylemler, Soğuk Savaş düşmanlığını tekrar tekrar tartışmaya dâhil ederek yeniden canlandırmaktadır (Miller, Heininen, Exner-Pirot ve Barnes, 2023).

Siyasi açıdan bakıldığında; günümüzde Rusya, kendini “demokratik devlet” olarak tanımlayan NATO üyesi yedi Arktik Devleti tarafından açıkça “otoriter bir devlet” olarak tanımlanmakta ve eleştirilerin odağı Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin'e odaklanmaktadır (Wilhelmsen ve Hjermann, 2022). Ancak taraflar arasındaki bu ideolojik ayrım, Sovyet hükümetinin 1930'lu yılların ortasına kadar Batı ülkeleri tarafından tanınmaması örneğinde olduğu gibi tanıma derecesinde görülmemektedir. Rusya'ya göre NATO'nun “adil demokrasi” ve “insan hakları” söylemleri ve Rusya'ya yönelik asılsız suçlamaları jeopolitik kazanımlara yönelik gizli amacını gizleyen bir sis perdesi oluşturmaktadır. Bu bağlamda NATO'nun değerleri sahte, ancak düşmanlığı gerçektir. ABD'nin “ahlaki değerler retorisi” ise gerçekçi değil yüzeyseldir. Rusya, NATO'nun öngörülemez olduğu

düşündüğünden herhangi bir neden olmaksızın herhangi bir zamanda düşmanca eylemlere girişebilir (Wilhelmsen ve Hjermann, 2022).

3.2. Askerî Yeterlilikler: Rusya

3.2.1. Doktrinler ve Politikalar

Rusya'nın Arktik'teki tehdit algılamalarının tutarlı bir şekilde anlatıldığı tek bir belge bulunmamaktadır. Bunları çeşitli Rus ulusal güvenliği, dış politikası ve askerî doktrinlerinin yanı sıra özel Arktik stratejileri ve Rus siyasi ve askerî liderleriyle yapılan çok sayıda basın açıklaması ve röportajlardan yola çıkarak yeniden yapılandırmak gerekir (Sergunin ve Konyshev, 2017). Genel olarak bakıldığında son yirmi yılda Rusya'nın Arktik politikasının genel odağının ve tehdit algılamalarının yumuşak güvenlikten sert güvenliğe doğru kaydığı görülebilir. Rus Arktik politikasını tanımlayan üç temel belgeden bahsedilebilir. Bunlardan ilk ikisi 2014'teki Ukrayna krizi öncesinde sırasıyla 2008 ve 2013 yıllarında, üçüncü ve son belge ise 2020 yılında onaylanmıştır:

1) "Rusya Federasyonu'nun 2020 ve İlerisine Yönelik Arktik Politikasının Temelleri (Basics of the State Policy of the Russian Federation in the Arctic for the Period Till 2020 and for A Further Perspective)" (Government of the Russian Federation, 2008); 2) "Rusya Federasyonu'nun Arktik Bölgesinin Gelişimi ve 2020'te Kadar Ulusal Güvenlik (Development of the Arctic Zone of the Russian Federation and the National Security up to 2020)" (Government of the Russian Federation, 2013); 3) "Rusya Federasyonu'nun 2035 Yılına Kadar Arktik'teki Devlet Politikasının Temel İlkeleri (Basic Principles of Russian Federation State Policy in the Arctic to 2035)" (Davis ve Holland, 2020).

Bu belgeler, Rus Arktik politikalarını iklim değişikliğinin azaltılmasına, stratejik kaynakların geliştirilmesine, sürdürülebilir kalkınmaya, uluslararası iş birliğine ve Arktik denizciliğine odaklanarak ulusal güvenlik ihtiyaçları ile dengelemeye çalışmaktadır. Ayrıca, Rus Arktik Bölgesi'nin askerî stratejik önemine, ekonomik kalkınmaya, iklim değişikliğine ve uluslararası iş birliğine vurgu yapmaktadır (Heininen, Everett, Padrtova ve Reissell, 2020; Sergunin ve Konyshev, 2017). Zaman zaman bazı önemsiz düzeltmeler yapılmış olsa da bu stratejik önceliklerin 24/2'deki Ukrayna savaşına kadar temelde aynı kaldığını belirtmek gerekir. Bunlardan 2020 tarihli belge, 21 Şubat 2023 tarihli Başkanlık Kararnamesi ile değişikliğe uğramıştır. Bu değişiklikler arasında, ikili ilişkiler ve çok taraflı bölgesel iş birliği formatlarına [Arktik Konseyi, Arktik Beşlisi (kıyıdaş devletler) ve Barents Avrupa-Arktik Bölgesi Konseyi gibi] atıfta bulunan ifadelerin kaldırılması bulunmaktadır (Humpert, 2023).

Bu politika belgelerinin dışında Rusya'nın 2014 tarihli askerî doktrini, NATO'nun askerî yapılanmasının ve Rusya sınırlarına doğru genişlemesinin Rusya'nın güvenliğine yönelik başlıca dış tehdit olduğunu vurgulamaktadır (Sergunin ve

Konyshev, 2017). 2015'te onaylanan Deniz Doktrini, NATO faaliyetlerine uygun yanıtın verilmesini içermektedir. Ancak, 24/2 sonrası yayınlanan Deniz Doktrini, hem 2015'tekinden farklıdır hem de önceki politika belgelerinde (2008, 2013 ve 2020) vurgulanan iş birliğine yönelik ortak vurguyu zayıflatmaktadır. Arktik'in sadece ekonomik değil, aynı zamanda askerî anlamda da küresel rekabete sahne olduğu açıkça belirtilmektedir. ABD ve NATO'nun Arktik'teki varlığı Rus ulusal güvenliğe yönelik bir tehdit olarak tanımlamaktadır (Tebin, 2022; Vázquez, 2023).

3.2.2. Askerî Yeterliliklerin Amacı

Rusya'nın Arktik'teki askerî yeterliliklerinin üç genel hedefi bulunmaktadır. Birinci hedefi, Arktik'teki askerî varlığını yeniden tesis etmektir. 1990'ların başında askerî harcamaların azalmasıyla birlikte Rusya'nın Arktik'teki konvansiyonel askerî duruşu önemli ölçüde azalmıştır. Ekonomik ve siyasi çöküşün Rus silahlı kuvvetlerinde yarattığı kaos, stratejik nükleer kuvvetler dışında hemen hemen tüm güçler zayıflamıştır (Petersen ve Pincus, 2021). Rus askerî harcamaları, 1987'deki 257 milyar dolarlık yüksek seviyeden, 1995'te 25 milyar dolara (SIPRI, 1998) ve 1999'da 17 milyar dolara gerilemiştir (SIPRI, 2024). Arktik'teki Rus askerî üsleri ve varlıkları, 1990'larda daha acil sorunlar—özellikle Doğu Avrupa ve Kafkasya'da—ortaya çıktıkça ek baskıya maruz kalmış ve Arktik'te Kuzey filosu gibi sınırlı sayıda Rus askerî birliği kalmıştır (Kjellén, 2022; Sergunin ve Konyshev, 2017). İkinci hedefi, askerî yeteneklerin modernizasyonudur. Özellikle ileri hava ve kıyı savunma sistemlerinin modernizasyonu hem askerî teknolojik ilerlemenin hem de modern çağda savaşın değişen stratejik gerçekliklerini yansıtmaktadır. Rusya'nın Arktik'teki askerî yığınakları, Sovyet dönemindeki gibi devasa bir savunma hattı yerine—daha sınırlı bir şekilde—en gelişmiş askerî teknolojilerin konuşlandırılmasını içermektedir. Rusya, 2007'den bu yana mobil sistemlere, özel kuvvetlere, yeni askerî üslere, altyapıya ve uzun menzilli hassas silahlara yatırım yaparak Arktik'teki askerî kapasitesini artırmış nükleer ve konvansiyonel yeteneklerini de güçlendirerek modernize etmiştir (Kjellén, 2022). Üçüncü hedefi, askerî varlığın Sovyet döneminde mevcut olan ulaşım altyapısının genişletilmesini desteklemek için geliştirilmesidir. Burada Rusya'nın Arktik'teki askerî varlığının, bölgeyi birçok açıdan geliştirmeye yönelik kapsamlı bir stratejinin parçası olduğunu hatırlamak gerekir. Bu kapsamda, askerî kapasitedeki artış ekonomik sektörden bağımsız veya izole bir şekilde gerçekleşmemektedir (Petersen ve Pincus, 2021). Burada ekonomik gelişmenin iki bileşeninden söz edilebilir: 1) enerji kaynakları ve minerallerin kullanımı ve 2) KDR'nin geliştirilmesidir.

3.2.3. Askerî Yetenekler

Kola Yarımadasında bulunan Severomorsk merkezli Kuzey Filosu, Rusya'nın Arktik Bölgesi'ndeki en büyük askerî gücüdür (Paul ve Swistek, 2022, s. 28). Kuzey Filosunun çoğu faaliyeti bölgeyle doğrudan ilgili olmasa da Kuzey Atlantik genelinde sürekli bir varlık sürdürmek, küresel ölçekte alan dışı operasyonlar yapmak ve en azından nükleer saldırı kabiliyetini sürdürmek gibi görevleri

içermektedir. Askerî kuvvetlerinin ve bölgedeki destek altyapısının eğitimi ve operasyonel kullanımı 2014'te Batı Askerî Bölgesi'nden ayrılarak "Müşterek Stratejik Komutanlık (Joint Strategic Command)" olarak yeniden düzenlenmiştir (Rusya Savunma Bakanlığı, 2024a). 2021'de ise askerî bölge statüsüne sahip olan Kuzey Filosunun sorumluluk sınırları batıda Barents Denizi'nden doğuda Doğu Sibirya Denizi'ne kadar genişletilmiştir (Kjellén, 2022). Kuzey Filosunun üsleri ve garnizonlarının çoğunluğu Kola Yarımadası'nın en batı kesiminde nispeten küçük bir alanda bulunmaktadır. Ana bileşenleri denizaltı kuvvetleri, kara ve kıyı birlikleri, hava savunma ve hava kuvvetleri, Kola Filosu ile Beyaz Deniz'deki deniz birlikleri olmak üzere beş operasyonel birimden oluşmaktadır (Rusya Savunma Bakanlığı, 2024b).

Rus denizcilik stratejisi, nükleer balistik füze denizaltıları, saldırı denizaltıları ve seyir füzesi denizaltılarına dayanmaktadır. Kuzey Filosunda, Delta IV ve Borei sınıflarından 8 nükleer balistik füze denizaltısı bulunmaktadır. Bunlar, Rusya'nın nükleer saldırı kabiliyetini korumak için kritik öneme sahiptir. Ayrıca, aktif saldırı denizaltıları ve seyir füzesi denizaltıları da filoya katkı sağlamaktadır (Wall ve Wegge, 2023). Kuzey Filosu'nun yüzey gemisi filosu, bir uçak gemisi de dâhil olmak üzere çeşitli savaş gemilerinden oluşmaktadır. Bunlardan Admiral Kuznetsov, önemli bir rol oynamaktadır. Gemi, çeşitli gemisavar ve hava savunma sistemleriyle donatılmıştır. Ayrıca, filonun amiral gemisi olan Pyotr Velikiy'nin muadili Amiral Nakhimov'un yenilemesini başarıyla tamamlanmasıyla, tahminen 2024-2025 yılında hizmete dönmesinin ardından hizmet dışı bırakılması planlanmaktadır (Bulgarian Military, 2023; Naval News, 2023).

Hava yeteneklerine bakıldığında, Arktik hava operasyonlarının en önemli üç bileşeni "Uzun Menzilli Havacılık (Long-Range Aviation)", "Askerî Ulaştırma Havacılığı (Military Transport Aviation)" ve "Uzay Birlikleri (Space Troops)" tarafından kontrol edilen askerî ve sivil çift kullanımlı uzay tabanlı varlıklardır (Rusya Savunma Bakanlığı, 2024c). Stratejik bombardıman uçakları ve askerî nakliye uçakları, Arktik Bölgesi'ndeki askerî operasyonlara önemli katkı sağlamaktadır. Rusya'nın Arktik'teki kara yetenekleri, özellikle özel eğitimli tugaylarla güçlendirilmiştir. Bu tugaylar, Arktik koşullarına uygun ekipmanlarla donatılmış ve özel eğitim almış askerlerden oluşmaktadır. Kara birliklerinin amacı, Arktik Bölgesi'ndeki savunmayı güçlendirmek ve operasyonel kapasiteyi artırmaktır (Wall ve Wegge, 2023). Rusya, 2022'de Finlandiya ve İsveç'in NATO üyelik başvuruları nedeniyle Finlandiya sınırı başta olmak üzere Rus Askerî Bölgesi'ne 2022 yılı sonuna kadar 12 askerî birlik (seviyesi belirtilmemiştir) konuşlandırılacağını açıklasa da günümüzde bu konuşlandırma henüz gerçekleşmemiştir (AA, 2022).

Kuzey Filosunun hava savunma ve füze yetenekleri, erişim engelleme ve alan engelleme (A2/AD) stratejilerini destekleyen bir dizi teknik yeteneği içermektedir (Paul ve Swistek, 2022). Bu strateji, Bastion savunma konsepti olarak bilinmekte

ve üç ana Arktik üs üzerinde odaklanmaktadır: Nagurskoye, Temp ve Rogachevo üsleri (Wall ve Wegge, 2023). Her üs, uzun menzilli S-300 ve S-400 hava savunma sistemleri, orta menzilli P-800 Oniks gemisavar füzeleri, kısa menzilli Pantsir ve Tor M2DT hava savunma sistemleri ile kıyı savunma sistemlerine sahiptir (Paul ve Swistek, 2022). Ayrıca, S-400 ve S-300 radarları ile aerodinamik ve balistik hedefleri tespit edebilen Rezonans-N radarları bulunmaktadır (Kjellén, 2022; Ong, 2021).

Rusya'nın caydırma stratejisini destekleyen yeni silah sistemleri arasında hipersonik gemisavar füzesi Zircon ve hipersonik balistik füzesi Kinzhal bulunmaktadır (Paul ve Swistek, 2022, s. 31). Kuzey Filosu, barış zamanında Rusya'nın hassas vuruş yeteneğinin %20'sine sahip olup, tüm hava ile fırlatılan Kinzhal füzelerinin fırlatma platformlarına ev sahipliği yapmaktadır (Wall ve Wegge, 2023). Bu hava savunma ve füze yetenekleri Rusya'nın başta Kuzey Atlantik geçiş noktası olan iki stratejik alan "GIUK-N (Grönland, İzlanda ve Birleşik Krallık-Norveç) Boşluğu" ve Svalbard ile Norveç arasındaki "Ayı Boşluğu" ile Pasifik Okyanusu geçiş noktası Bering Boğazı olmak üzere KDR ve Kola Yarımadası'nın doğusundaki deniz operasyonları için gelişmiş bir A2/AD yeteneği sağlamaktadır (Bkz. Harita 3) (Glaeser, 2022; Kjellén, 2022).

3.3. Askerî Yeterlilikler: NATO

3.3.1. Doktrinler ve Politikalar

Rusya'nın aksine NATO'nun Arktik'te üstlenebileceği stratejik eylemin kapsamı sınırlı kalmıştır (Buchanan, 2022b; Csenkey, Devlen, Duval-Lantoine ve Schulz, 2021; Depledge, 2021; Odgaard, 2022). Her ne kadar 2010 Stratejik Konseptinden bu yana, Yüksek Kuzey'in izlenmesi çağrıları, artan tatbikatları beraberinde getirmiş olsa da genel olarak bağlayıcı bir yaklaşım 2022 Stratejik Konseptine kadar ortaya konulmamıştır (Buchanan, 2022b). 2017'de "Norfolk Müşterek Kuvvet Komutanlığı (Joint Force Command Norfolk -JFC-N)"nin oluşturulması, NATO'nun Arktik ile ilgili sorunlarla yüzleştiğini ve operasyonel ortamın karmaşıklığıyla başa çıktığını gösterse de İttifak, Arktik'i içeren daha bütünlükçü ve proaktif bir yaklaşımdan hala uzaktır (Boulègue, 2019; Conley ve Arts, 2023). 2022 yılına kadar stratejik belgelerde Yüksek Kuzey'e ve Arktik'e herhangi bir atıf yapılmaması, NATO'nun Yüksek Kuzeyi içine alan Kuzey Atlantik'teki "savunma ve caydırıcılık" konusundaki taahhüdü için de sorunlu bir durumdur (Buchanan, 2022b). Bunun iki nedeninden bahsedilebilir. Birincisi, Arktik siyasetinin karmaşıklığı ve jeopolitik gerçekler söz konusu olduğunda karar alma süreçlerinin NATO üyesi devletler arasında konsensüs temelinde gerçekleşmesidir. Özellikle Arktik Devletleri'nin sayısının diğer müttefikler arasında az olması ve Kanada'nın 24/2'ye kadar NATO'nun bölgede büyük bir rol oynamasına isteksiz olmasından kaynaklanmaktadır (Bentzen, 2024; Csenkey vd., 2021; Depledge, 2021; Odgaard, 2022). İkincisi, NATO'nun tehdit ortamını Karadeniz gibi Soğuk Savaş döneminden kalma bölgesel gerilimlerle karakterize etmesi (Csenkey vd., 2021, ss.

10-11) ve Arktik Devletleri'nin tamamının işbirlikçi bir yaklaşım geliştirmeye odaklanmasıdır (Depledge, 2021). Bu durum Rusya'nın bölgedeki askerî faaliyetlerine birleşik bir karşılık verilmesini engellemiştir.

3.3.2. Askerî Yeterliliklerin Amacı

NATO'nun Arktik'teki askerî yeterliliklerinin amacı "savunma ve caydırıcılık" olmak üzere iki yönlüdür. Savunma bağlamında, istihbarat, gözetleme ve keşif (intelligence, surveillance and reconnaissance-ISR) yeteneklerine, denizaltı savunma harbi (antisubmarine warfare-ASW) platformlarına ve mevcut kuvvetlerin zorlu koşullarda çalışma yeteneğini test eden konuşlandırmalara yapılan yatırımlar geliştirilmektedir. Bu, bölgesel hassasiyetleri tanıyan, provokasyon veya gerilimi önlemek için yerel, incelikli anlayışlardan yararlanan dengeli bir yaklaşıma vurgu yaparak gerçekleştirilmektedir (Matthíasson, 2023). Caydırıcılık bağlamında, GIUK Boşluğu ve Ayı Boşluğu Rusya'nın sahip olduğu askerî yetenekler nedeniyle NATO'nun konvansiyonel caydırıcılığı için baskı altındadır (Buchanan, 2022b). Arktik'te başarılı bir caydırıcılık için gerekli olan birçok yetenek ve platform Soğuk Savaş'tan sonra kullanımdan kaldırıldığı ve temel uzmanlığın körelmesine izin verildiği için gelişme aşamasındadır. İttifak'ın perspektifinden bakıldığında, Arktik'i askersizleştirmeden caydırıcılık neredeyse imkânsız görünmektedir. Bu nedenle askerî yetenekler geliştirilmeli, eğitilmeli ve yeniden konuşlandırılmalıdır (Paul ve Swistek, 2022).

3.3.3. Askerî Yetenekler

3.3.3.1. Askerî Üsler ve Komuta Kontrol Yetenekleri

NATO üyesi Arktik Devletleri, Arktik'te toplamda 38 askerî üsse sahiptir. ABD'nin 10, Kanada'nın 9, Danimarka (Grönland)'ın 3, Norveç'in 15, İzlanda'nın ise 1 askerî üssü bulunmaktadır (Regehr, 2023, s. 13). Finlandiya ve İsveç'in askerî üsleri daha çok Baltık bölgesine odaklanmıştır. Kanada, İzlanda, Danimarka, Norveç, İsveç ve Finlandiya'nın askerî güvenliği ABD ve NATO'ya bağımlıdır. Bu nedenle ABD ile hem ikili hem de NATO aracılığıyla geliştirilen güçlü güvenlik bağları bulunmaktadır. (Bye, 2020). Örneğin, ABD, Norveç, İsveç ve Finlandiya ile savunma ve iş birliği anlaşmaları imzalamıştır (Grady, 2023; High North News, 2023a; High North News, 2023b). Bu anlaşmalar çerçevesinde ABD, Norveç'teki dört askerî üsse engelsiz erişim hakkı elde etmiştir (High North News, 2023a). Benzer şekilde, İsveç'te 17 ve Finlandiya'da ise 15 askerî üs ABD'nin erişimine açılmıştır. Ancak bunları NATO üssü olarak değerlendirmek doğru değildir (High North News, 2023a).

NATO'nun Rusya'nın Arktik'te sahip olduğu şekliyle güçlü bir komuta kontrol yapısından söz etmek güçtür. 2018'de kurulan ve Kuzey Amerika'daki tek operasyonel NATO komutanlığı olan JFC-Norfolk (JFC Norfolk, 2024a; JFC Norfolk, 2024b), Trans-Atlantik bağlantısının ve Arktik'in çok alanlı korunmasına

odaklanmaktadır. ABD Donanması'nın 2. Filosu 2018'den bu yana JFC-Norfolk ile sıkı bir şekilde entegre (hem ABD hem de NATO bağlamında) hareket etmektedir. İki komutanlık ayrı olmasına rağmen, ortak misyonları ve coğrafi odakları birbiriyle bağlantılıdır (JFC Norfolk, 2024c). Son zamanlarda Bodo'da bulunan ve Norveç'teki tüm askerî faaliyetlerin genel komuta ve kontrolüne sahip olan "Norveç Müşterek Karargâhı (Norwegian Joint Headquarters-NJHQ)"nın (Norwegian Armed Forces, 2020) JFC-Norfolk için ileri bir NATO karargâhı olması ve Finlandiya'dan sonra İsveç'te NATO'ya üye olmasıyla birlikte Nordik Bölgesi'nin bir bütün olarak JFC-Norfolk'un bir parçası olabileceği tartışılmaktadır (Danoy ve Maddox, 2020; High North News, 2023c). Bir diğer tartışma konusu, NATO'nun "Arktik Komutanlığı (Arctic Command-ARCCOM)" adında ve Arktik'teki önceliklerine odaklanan güçlü ve yeni bir komutanlık oluşturulmasıdır (Danoy ve Maddox, 2020; Mottola, 2023). Her iki tartışmadan özellikle ACCOM bağlamında birkaç yıl içerisinde ilerleme kaydedilmesi beklenebilir.

3.3.3.2. Nordik Devletleri'nin Hava, Deniz ve Kara Yetenekleri

Nordik Devletleri (İzlanda hariç) modern hava, deniz ve kara güçlerine sahip olmalarına rağmen, uzun süredir askerî hazırlık sorunlarıyla mücadele etmektedirler. "Nordik Savunma İş Birliği (Nordic Defence Cooperation-NORDEFCO)", bölgesel askerî iş birliğini geliştirmeyi amaçlasa da (NORDEFCO, 2023) hava, deniz ve kara yetenekleri çoğunlukla yerel (ulusal) düzeyde kalmaktadır. 16 Mart 2023'te, İzlanda hariç olmak üzere Danimarka, Finlandiya, Norveç ve İsveç'in hava kuvvetlerini birleştirerek "Unified Nordic Airforce" kurmayı amaçlayan "Nordik Hava Komutanlarının Niyeti (Nordic Air Commander's Intent-NACI)" belgesinin imzalanması bu iş birliğini güçlendirmeye yönelik bir adımdır (Ilmavoimat, 2023; Cescube, 2023). Bu dört devletin savaş uçağı yetenekleri arasında Norveç'in F-16 ve F-35A, Finlandiya'nın F/A-18 Hornet ve F-35A, Danimarka'nın F-16 ve F-35A, İsveç'in ise JAS-39 C/D Gripen ve JAS-39 E Gripen öne çıkmaktadır. Bu dört devlete ait yaklaşık 250 savaş uçağı varlığı ortaya çıkmaktadır (FOI, 2021). ABD ile ikili savunma anlaşması bulunan İzlanda'nın ise bir hava kuvveti bulunmamaktadır (Ian vd., 2021, s. 15).

Deniz yetenekleri açısından, Norveç güçlü bir savaş gemisi filosuna sahiptir. Nansen sınıfı fırkateynler, Skjold sınıfı korvetler ve Ula sınıfı taktik denizaltılarla dikkat çekmektedir (FOI, 2021, ss. 30-31). Danimarka'nın deniz yetenekleri de üç farklı filo ile çeşitli operasyonel yeteneklere sahiptir. Iver Huitfeldt sınıfı fırkateynlerin modernizasyonu önemlidir (FOI, 2021, ss. 21-22). İsveç'in yüzey filosu ise görünürlüğü azaltılmış radar kesitlerine sahip Visby sınıfı gemilerden oluşmaktadır. Modernizasyon çalışmaları kapsamında hava savunma kabiliyetini artırmak için Sea Ceptor füzeleri eklenmektedir (Graca ve Tarociński, 2023). Finlandiya Donanması ise hızlı taarruz gemileri, mayın döşeme ve avlama gemileriyle donatılmıştır. Pohjanmaa sınıfı korvetlerin satın alınması planlanmaktadır (FOI, 2021, s. 42). İzlanda'nın ise sadece bir Sahil Güvenlik

Teskilatı bulunmaktadır (Tingstad, Savitz, Sacks, Shokh, Chindea, Stephenson ve Morris, 2023, s. 34). ABD Donanması'nın varlığı İzlanda'nın savunma kapasitesini desteklemektedir (Ian vd., 2021, s. 15).

Kara yetenekleri açısından, Norveç'in Kara Kuvvetleri, özellikle mekanize tugaylar üzerine yoğunlaşmış modern muharebe araçlarına sahiptir. Oslo'da piyade taburu ve Norveç-Rusya sınırında bir hudut muhafız taburu gibi stratejik konumlandırmalar da mevcuttur (FOI, 2021, s. 30). Danimarka'nın Kara Kuvvetleri genellikle sınır kontrolleri ve nöbet görevleri gibi polis destek görevlerinde aktif olarak yer almaktadır (IISS, 2023; NATO, 2020a). İsveç'in Kara Kuvvetleri iki mekanize tugaydan oluşmakta ve 2030 yılına kadar tümen düzeyinde bir karargâh oluşturmayı hedeflemektedir (Hedlund, 2019). Finlandiya'nın kara yetenekleri ise muharebe tankları, zırhlı muharebe araçları ve çok namlulu roket atar sistemleri gibi geniş bir envantere sahiptir (FOI, 2021, ss. 41-42). İzlanda'nın ise kara kuvvetleri yapılanması bulunmamaktadır.

3.3.3.3. ABD ve Kanada'nın Hava, Deniz ve Kara Yetenekleri

ABD'nin Arktik Bölgesi'ndeki hava, deniz ve kara yetenekleri, bölgedeki güvenlik ve operasyonel ihtiyaçları karşılamak için önemli bir kapasite sunmaktadır. ABD'nin Arktik Bölgesi'ndeki hava yetenekleri, U.S. Coast Guard (USCG), U.S. Navy (USN) ve U.S. Air Force (USAF) tarafından sağlanmaktadır (Tingstad vd., 2023, ss. 21-22). USCG, devriye, arama kurtarma ve diğer görevler için çeşitli uçaklar işletmektedir. Ayrıca, Alaska'daki JBER ve Eielson Hava Üslerinde beşinci nesil F-22 Raptor ve F-35A savaş uçakları bulunmaktadır. ABD Donanması, Arktik Okyanusu'nda operasyon yapma kabiliyetine sahip kruvazörler, destroyerler ve nükleer denizaltılardan oluşan güçlü bir filoya sahiptir (Tingstad vd., 2023, ss. 21). Kara Kuvvetleri ise, Arktik'te operasyon yapma konusunda eğitim almış kara birimlerine sahiptir ve Fort Wainwright ve Elmendorf-Richardson üslerinde faaliyet göstermektedir (Tingstad vd., 2023, s. 23). Herhangi bir kriz durumunda ABD, üç ay içinde bölgeyi önemli ölçüde takviye edebilme yeteneğine sahiptir (FOI, 2021, s. 153).

Kanada Hava Kuvvetleri, "Kuzey Amerika Havacılık ve Uzay Savunma Komutanlığı (North American Aerospace Defense Command-NORAD)" ile yakın iş birliği içinde Arktik Bölgesi'nde görev yapmaktadır. F/A-18 Hornets, CP-140A ISR uçakları ve CH-148 ASW gibi çeşitli uçaklarla savunma yeteneği sağlamaktadır (IISS, 2023, s. 33). Deniz Kuvvetleri, Harry DeWolf sınıfı gemiler ve Arktik Offshore Devriye Gemileri gibi donanımlarla Arktik operasyon yeteneğini artırmaktadır. Ancak Victoria sınıfı denizaltılar buzaltı operasyonları için uygun değildir (Government of the Canada, 2023). Kara Kuvvetleri ise Arktik'te sınırlı operasyonlar yürütebilmektedir, bunu çoğunlukla yerli halklardan oluşan Kanadalı Ranger'ların (Türkiye'de teröristle mücadele için görevlendirilen koruculara benzetilebilir) desteğiyle ve askerlerin katılımıyla gerçekleştirmektedir (Government of the Canada, 2023).

3.3.3.4. NATO Üyesi Arktik Devletleri'nin Hava Savunma, Füze ve Nükleer Yetenekleri

“NATO Entegre Hava ve Füze Savunması (NATO Integrated Air Defense System-NATO IAMD)”, barış zamanında, krizde ve çatışmada, İttifak topraklarını, halklarını ve kuvvetlerini herhangi bir hava veya füze tehdidine karşı korumak için önemli bir görevdir. NATO IAMD'nin barış zamanında yürütülen faaliyetleri arasında NATO Hava Polisliği ve NATO “Balistik Füze Savunma (Ballistic Missile Defense-BMD)” sistemi bulunmaktadır (NATO, 2023c).

Norveç, orta-uzun menzilli ve ağ merkezli hava savunma sistemleri arasında NASAMS-III gibi sistemlere sahiptir (“National Advanced Surface to Air Missile System, Norway”, 2023). Finlandiya, kısa menzilli hava savunma sistemleri ve orta menzilli füze savunma sistemleri kullanmaktadır (MDAA, 2023a). İsveç, ABD yapımı Patriot PAC-3 füze savunma sistemini kullanmaktadır (MDAA, 2023b). Danimarka, NATO'nun BMD çerçevesinde etkili bir rol üstlenmekte (Ghoshal, 2023) ve Grönland'daki Thule kentinde balistik füze erken uyarı radar sistemine ev sahipliği yapmaktadır (MDAA, 2023c). Kanada ise müttefik kuvvetlerle iş birliği yaparak entegre bir hava ve füze savunma mimarisi oluşturmaktadır. Ayrıca, ABD'nin BMD programına katılarak ve Aegis füze savunma sistemlerini satın alarak bu çabaları desteklemektedir (MDAA, 2023d).

ABD için Arktik, ülkenin füze savunma yetenekleri açısından stratejik öneme sahiptir. Alaska'da uzun menzilli kıtalararası balistik füzeleri ve hipersonik silahları takip etmeye ve bunlara karşı savunmaya yardımcı olacak “Uzun Menzilli Ayrım Radarı (Long Range Discrimination Radar-LRDR)” inşa edilmiştir (Ghoshal, 2023; MDAA, 2016; Wall ve Wegge, 2023). Ayrıca, Grönland'da bulunan Thule Hava Üssü'nde (ismi Pituffik Uzay Üssü olarak değiştirilmiştir) bulunan balistik füze saldırılarına karşı erken uyarı radarı önemlidir. Bu radar, bölgedeki balistik füzeleri ve uzun menzilli kıtalararası balistik füzeleri (ICBMs) tespit edip saldırı değerlendirmelerini raporlayabilmektedir (Ghoshal, 2023). İzlanda, ABD tarafından desteklenen ve NATO'nun IAMD mimarisine uyumlu uzun menzilli gözetleme radarlarına sahiptir. Bütün bunlara rağmen NATO'nun hava savunma yetenekleri büyük ölçüde savaş uçaklarına bağımlıdır (I. Williams, 2017).

NATO'nun Arktik'teki nükleer caydırıcılığı, ABD'nin Belçika, Almanya, İtalya, Hollanda ve Türkiye'de konuşlandığı nükleer silahlarının yanı sıra (Masters ve Merrow, 2023; NNSA, 2021) İngiltere ve Fransa'nın kendi bağımsız nükleer kuvvetlerine dayanmaktadır (Masters ve Merrow, 2023; NNSA, 2021). Bazı NATO ülkeleri, çift kabiliyetli uçakları envantere ekleyerek bu stratejiye katkı sağlamaktadır NATO, 2023).

4. Sonuç

Güvenikleştirmeyi bir söz eylemi olarak kavramsallaştırmak, kelimelerin yalnızca gerçekliği tanımlamadığını, aynı zamanda gerçekliği oluşturduğunu ve bunun da belirli tepkileri tetiklediğini göstermesi açısından önemlidir. Belirli bir konunun artık güvenlik tehdidi olarak görülmediğini belirtmek, o konuyu güvenlik alanından çıkarmak anlamına gelir. Örneğin, 24/2'deki Ukrayna savaşının başlangıcına kadar iş birliği ve istisnai bir bölge olarak kabul edilen Arktik'te askerî güvenliğin güvenlik-dışlaştırılması gibi. Ancak Ukrayna savaşıyla birlikte Arktik'te askerî güvenlik yeniden güvenikleştirme sürecine girmiştir.

NATO'nun Arktik Bölgesi'ndeki faaliyetleri, Rusya tarafından genellikle düşmanca niyetlerin bir parçası olarak algılanmakta ve temsil edilmektedir. Rus söyleminde, NATO'nun bu hareketleri, Rusya'ya karşı planlı bir saldırının aşamaları olarak görülmektedir. Bu algı, dil kullanımı, Rusya'nın işbirlikçi bir Arktik vizyonuna karşı NATO'nun tehdit edici bir varlık olarak sunulması ve düşmanlık temalarının sürekli olarak yeniden dolaşıma sokulması gibi çeşitli söylemsel mekanizmalarla güçlendirilmektedir. Ayrıca, Rusya'nın bu söylemde, NATO devletleriyle ilişkileri giderek daha fazla NATO karşıtlığı üzerinden tanımlanmaktadır.

Rus söyleminde, NATO'nun "adil demokrasi" ve "insan hakları" gibi değerleri savunduğunu iddia eden söylemleri, gerçekte Rusya'ya yönelik gizli bir tehdit olarak görülmekte ve bu söylemlerin altında jeopolitik kazanç arayışının yattığına inanılmaktadır. ABD'nin "ahlaki değerler söylemi," Rusya'ya göre, yalnızca yüzeyde bir maske olarak görülmekte ve esasen NATO'nun stratejik hedeflerine ulaşma çabasının bir parçası olarak değerlendirilmektedir. Bu bağlamda, Rusya, NATO'nun Arktik'teki varlığını ve faaliyetlerini güvenikleştirme perspektifinden ele almakta, NATO'yu bölgedeki egemenlik ve güvenliğe yönelik bir tehdit olarak konumlandırmaktadır.

Askerî yeterliliklerin diyalektiği, güç, teknoloji ve stratejideki değişimlere göre detaylandırılabilir. Bu diyalektik, iç dengeleme, dış dengeleme ve tehdide boyun eğme gibi askerî güvenlik stratejilerini incelemektedir. Örneğin, Nordik Devletleri'nin tarafsızlık politikası, geçmiş deneyimlerinden kaynaklanmaktadır. 24/2 sonrasında Finlandiya ve İsveç'in NATO üyelikleriyle birlikte Arktik, geçmişteki çok taraflılığın ve çok kutupluluğun aksine, Rusya ve NATO arasındaki sözde iki kutuplulukla karakterize edilen endişe verici ve etkisiz bir askerî güvenlik eğilimine doğru ilerlemektedir. Nükleer silahların kullanımı dışında Rusya ve NATO için varoluşsal tehditler ve birbirlerine yönelik askerî saldırı ihtimali hala çok düşüktür. Ancak coğrafya, tarih ve siyaset, Arktik'te askerî tehditleri algılamayı ve işlemeyi etkilemektedir.

Askerî yetenekler açısından Rusya'nın askerî yeteneklerini—özellikle Kola Yarımadası yakınındaki altyapı ve askerî birlikleri—Arktik hedeflerini desteklemektedir. Bu bölgedeki altyapı ve birlikler, muhtemel bir kriz veya çatışma

öncesi hazırlık avantajı sağlamaktadır. Kola Yarımadası çevresindeki savunma yetenekleri öne çıksa da askerî yetenekler herhangi bir saldırı için önemli fırsatlar sunmaktadır. Hâli hazırda Kuzey Filosunun balistik füze denizaltılarını koruma yeteneği yüksektir. Ancak Novaya Zemlya'nın doğusundan Bering Boğazı'na kadar askerî altyapı ve kuvvet varlığı sınırlıdır. Üslerin çoğu küçük boyuttadır ve uzak bölgelerde bulunmaktadır. Bu da olası saldırılara karşı güvenlik açıkları yaratmaktadır. Batı'nın Ukrayna savaşının ardından uyguladığı yaptırımlar, Rusya'nın askerî endüstrisinin yabancı bileşenlere erişimini engellemektedir. Bu durum, Rusya'nın orta vadede Arktik'te tüm askerî açıkları kapatamayacağı anlamına gelmektedir.

NATO'nun ise Arktik'te yetenek açığı devam etmektedir. Askerî üsler, savunma ve caydırıcılık açısından bir dereceye kadar bir bütünlük oluştursa da ulusal düzeyde kalmakta ve birbirlerinin güvenlik açıklarını tamamlamamaktadır. NATO üyesi Arktik Devletleri'nin kara yeteneklerinin zayıflığı ve sınırlı savunma derinliği açıkça görülmektedir. Norveç, Arktik'te bölgesel cephe hattını temsil etmeye devam etmektedir. Kuvvetlerini Arktik içinde veya bitişiğinde daimî olarak bulunduran tek NATO ülkesidir. NATO'nun deniz, hava, hava savunma ve füze yetenekleri gelişmiş olmasına rağmen, NATO üyesi Arktik Devletleri arasında yetenek asimetrisi bulunmaktadır. Özellikle hava savunma ve füze yeteneklerinde Rusya'ya karşı eksiklik gözlenmektedir. NATO'nun Rus kara tabanlı nükleer yeteneklerini yok etme yeteneği, Rusya'nın denizaltı tabanlı nükleer silahlarına karşı çok az avantaj sağlamaktadır. Bu durum, NATO'nun Arktik'te güvenlik açısından belirli zorluklarla karşılaştığını ve daha etkin bir caydırıcılık ve savunma stratejisi geliştirmesi gerektiğini göstermektedir.

Kaynakça

- AA. (2022). Russia to deploy 12 military units in country's west in response to NATO expansion. *Anadolu Ajansı*. <https://www.aa.com.tr/en/russia-ukraine-war/russia-to-deploy-12-military-units-in-countrys-west-in-response-to-nato-expansion/2593168> (Erişim Tarihi: 12 Şubat 2024).
- Alberque, W. ve Schreer, B. (2022). Finland, Sweden and NATO membership. *Survival*, 64(3), 67-72. doi:10.1080/00396338.2022.2078046
- Arctic Council. (2011). Agreement on cooperation on aeronautical and maritime search and rescue in the Arctic. <https://oaarchive.arctic-council.org/handle/11374/531> (Erişim Tarihi: 12 Şubat 2024).
- Askerî terimler sözlüğü*. (2024). Dışişleri Bakanlığı. <https://www.mfa.gov.tr/data/Terminoloji/askeri-terminoloji-032015.pdf> (Erişim Tarihi: 12 Şubat 2024).

- Atland, K. ve Kabanenko, I. (2020). Russia and its Western neighbours: a comparative study of the security situation in the Black, Baltic and Barents Sea Regions. *Europe-Asia Studies*, 72(2), 286-313. doi:10.1080/09668136.2019.1690634
- Bennett, M. (2019). *China reveals Arctic geopolitics to be above Pompeo's pay grade*. ArcticToday. <https://www.arctictoday.com/china-reveals-arctic-geopolitics-to-be-above-pompeos-pay-grade/> (Erişim Tarihi: 12 şubat 2024).
- Bentzen, J. (2024). Norway's strategic role and interests at NATO's northern flank: Finding a new balance? L. Strauss ve N. Wegge (Ed.), *Defending NATO's Northern Flank: Power Projection and Military Operations* içinde (ss. 205-224). New York: Routledge.
- Birdişli, F. (2014). *Teori ve pratikte uluslararası güvenlik: Kavram, teori ve uygulama*. Ankara: Sekin Yayıncılık.
- Boulgue, M. (2019). *Russia's military posture in the Arctic*. Chatham House – International Affairs Think Tank. <https://www.chathamhouse.org/2019/06/russias-military-posture-arctic> (Erişim Tarihi: 12 şubat 2024).
- Buchanan, E. (2020). Why the Arctic is not the 'next' South China Sea. War on the Rocks. <http://warontherocks.com/2020/11/why-the-arctic-is-not-the-next-south-china-sea/> (Erişim Tarihi: 12 şubat 2024).
- Buchanan, E. (2022a). The Ukraine war and the future of the Arctic. The Royal United Services Institute. <https://www.rusi.org/explore-our-research/publications/commentary/ukraine-war-and-future-arctic> (Erişim Tarihi: 12 şubat 2024).
- Buchanan, E. (2022b). *Cool change ahead? NATO's strategic concept and the High North* (No: 07). NATO Defense College (NDC). <https://www.ndc.nato.int/news/news.php?icode=1680> (Erişim Tarihi: 12 şubat 2024).
- Bulgarian Military. (2023). *Russia cuts nuclear class ships, scrapped cruiser Pyotr Velikiy*. <https://bulgarianmilitary.com/2023/07/15/russia-cuts-nuclear-class-ships-scrapped-cruiser-pyotr-velikiy/> (Erişim Tarihi: 12 şubat 2024).
- Buzan, B. (2008). The changing agenda of military security. H. G. Brauch, . O. Spring, C. Mesjasz, J. Grin, P. Dunay, N. C. Behera, P. H. Liotta (Ed.), *Globalization and Environmental Challenges: Reconceptualizing Security*

- in the 21st Century* in (pp. 553-560). Berlin, Heidelberg: Springer.
doi:10.1007/978-3-540-75977-5_41
- Buzan, B. (2020). Barış, güç ve güvenlik: uluslararası ilişkilerde çatışan kavramlar. E. Diri (Ed.), *Uluslararası İlişkilerde Anahtar Metinler* içinde (ss. 165-190). İstanbul: Der Yayınları.
- Buzan, B. ve Wæver, O. (2003). *Regions and Powers: The Structure of International Security*. Cambridge Studies in International Relations. Cambridge: Cambridge University Press.
doi:10.1017/CBO9780511491252
- Buzan, B., Waever, O. ve Wilde, J. de. (1998). *Security: a new framework for analysis*. Colorado: Lynne Rienner Publishers.
- Bye, H.-G. (2020). Leaving its Arctic reluctance behind: the re-emergence of U.S. security policy focus towards the European High North and its implications for Norway. *The Polar Journal*, 10(1), 82-101.
doi:10.1080/2154896X.2020.1757831
- Byers, M. (2013). *International Law and the Arctic*. Cambridge: Cambridge University Press. doi:10.1017/CBO9781107337442
- Cescube. (2023). Unified Nordic airforce- a mini-NATO in the making? *Centre for Security and Strategy Studies*. <https://www.cescube.com/vp-unified-nordic-airforce-a-mini-nato-in-the-making> (Erişim Tarihi: 12 Şubat 2024).
- Conley, H. A. ve Arts, S. (2023). NATO's policy and posture in the Arctic: revisiting allied capabilities and command plans. <https://www.gmfus.org/news/natos-policy-and-posture-arctic-revisiting-allied-capabilities-and-command-plans> (Erişim Tarihi: 12 Şubat 2024).
- Csenkey, K., Devlen, B., Duval-Lantoine, C. ve Schulz, A. (2021). *A not so frozen 2035: The future of NATO in the European Arctic and High North*. Canada: Defence and Security Foresight Group.
- Cavandoli, S. ve Wilson, G. (2022). Distorting fundamental norms of international law to resurrect the Soviet Union: The International Law Context of Russia's invasion of Ukraine. *Netherlands International Law Review*, 69, 383–410. doi: 10.1007/s40802-022-00219-9
- Danoy, J. ve Maddox, M. (2020). *Set NATO's sights on the High North*. Atlantic Council. <https://www.atlanticcouncil.org/content-series/nato20-2020/set-natos-sights-on-the-high-north/> (Erişim Tarihi: 12 Şubat 2024).

- Davis, A. ve Holland, E. (2020). *Strategy for development of the Arctic zone of the Russian Federation and provision of national security for the period up to 2035*. (A. Davis ve E. Holland, trans.). Russia Maritime Studies Institute - United States Naval War College. https://dnngwick.blob.core.windows.net/portals/0/NWCDepartments/Russia%20Maritime%20Studies%20Institute/20201026_ENG_RUS_Arctic%20Strategy2035_final.pdf?sv=2017-04-17&sr=b&si=DNNFileManagerPolicy&sig=JPiKWVeEv99KKXlrD599Z4zzdhZLpt2omVYXicVPvI0%3D (Erişim Tarihi: 12 şubat 2024).
- Defense International Environmental Program. (2024). *The DOD Environment, Safety & Occupational Health Network and Information Exchange (DENIX)*. <https://www.denix.osd.mil/international/> (Erişim Tarihi: 12 şubat 2024).
- Depledge, D. (2021). NATO and the Arctic: the need for a new approach. *The RUSI Journal*, 165(5-6), 80-90. doi:10.1080/03071847.2020.1865831
- Dodds, K. (2020). Geopolitics, security, and governance. H. G. Gjörv, M. Lanteigne, ve H. Sam-Aggrey (Ed.), *Routledge Handbook of Arctic Security* in (pp. 258-269). London: Routledge. doi:10.4324/9781315265797
- Exner-Pirot, H. (2020). Between Militarization and Disarmament: Challenges for Arctic Security in the Twenty-First Century. L. Heininen ve H. Exner-Pirot (Ed.), *Climate Change and Arctic Security: Searching for a Paradigm Shift* in (pp. 91-106). Cham: Springer International Publishing. doi:10.1007/978-3-030-20230-9_6
- Exner-Pirot, H. ve Bloom, E. (2022, 10 Kasım). *Does the Arctic council make sense without Russia?* Macdonald-Laurier Institute. <https://macdonaldlaurier.ca/does-the-arctic-council-make-sense-without-russia-heather-exner-pirot-and-evan-t-bloom-in-the-national-post/> (Erişim Tarihi: 12 şubat 2024).
- Exner-Pirot, H. ve Heininen, L. (2020). Conclusion: the search for a new security paradigm begins in the Arctic. L. Heininen ve H. Exner-Pirot (Ed.), *Climate Change and Arctic Security: Searching for a Paradigm Shift* içinde (ss. 131-133). Cham: Springer International Publishing. doi:10.1007/978-3-030-20230-9_8
- Exner-Pirot, H. ve Murray, R. W. (2017). Regional order in the Arctic: negotiated exceptionalism. *Politik*, 20(3). doi:10.7146/politik.v20i3.97153
- FOI. (2021). *Western Military Capability in Northern Europe 2020: Part II: National Capabilities* (No: FOI-R--5012--SE) in (pp. 1-162). Swedish

- Ministry of Defence. <https://www.foi.se/rest-api/report/FOI-R--5013--SE> (Erişim Tarihi: 12 Şubat 2024).
- Ghoshal, D. (2023). *A look at defense competition in the Arctic region*. Defense.info. <https://defense.info/re-thinking-strategy/2023/12/a-look-at-defense-competition-in-the-arctic-region/> (Erişim Tarihi: 12 Şubat 2024).
- Glaeser, S. (2022). *Implications of a melting Arctic*. Defense Priorities. <https://www.defensepriorities.org/explainers/implications-of-a-melting-arctic> (Erişim Tarihi: 12 Şubat 2024).
- Government of the Canada. (2023). *Arctic security – CAF operations and exercises*. Government of Canada. <https://www.canada.ca/en/departement-national-defence/corporate/reports-publications/proactive-disclosure/secd-april-24-2023/arctic-security.html> (Erişim Tarihi: 12 Şubat 2024).
- Government of the Russian Federation. (2008). *Basics of the state policy of the Russian Federation in the Arctic for the period till 2020 and for a further perspective*. <http://www.arctisearch.com/Russian+Federation+Policy+for+the+Arctic+to+2020> (Erişim Tarihi: 12 Şubat 2024).
- Government of the Russian Federation. (2013). *The development strategy of the Arctic zone of the Russian Federation*. <https://nsarchive.gwu.edu/document/21042-long-telegram-original> (Erişim Tarihi: 12 Şubat 2024).
- Graca, J. ve Tarocinski, J. T. (2023). *Sweden in NATO: The rear for the Alliance's north-eastern flank?* OSW Centre for Eastern Studies. <https://www.osw.waw.pl/en/publikacje/osw-commentary/2023-11-23/sweden-nato-rear-alliances-north-eastern-flank> (Erişim Tarihi: 12 Şubat 2024).
- Grady, J. (2023). *New pact gives U.S. Military access to 15 bases in Finland*. USNI News. <https://news.usni.org/2023/12/21/new-pact-gives-u-s-military-access-to-15-bases-in-finland> (Erişim Tarihi: 12 Şubat 2024).
- Hedlund, S. (2019). *Sweden makes ambitious plans to rebuild its military forces*. Geopolitical Intelligence Services. <https://www.gisreportsonline.com/r/sweden-military/> (Erişim Tarihi: 12 Şubat 2024).
- Heier, T. (2024). Norwegian problems of confidence building: Geopolitical exposure and military vulnerabilities in the High North. L. Strauss ve N.

Wegge (ed.), *Defending NATO's Northern Flank: Power Projection and Military Operations* in (pp. 103-120). New York: Routledge.

Heininen, L. (2013). Arctic security – global dimensions and Challenges, and national policy responses. *The Yearbook of Polar Law Online*, 5(1), 93-115. doi:10.1163/22116427-91000120

Heininen, L. (2020). Before climate change, ‘nuclear safety’ was there—a retrospective study and lessons learned of changing security premises in the Arctic. L. Heininen ve H. Exner-Pirot (Ed.), *Climate Change and Arctic Security: Searching for a Paradigm Shift* in (pp. 107-129). Cham: Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-030-20230-9_7

Heininen, L., Everett, K., Padrtova, B. ve Reissell, A. (2020). *Arctic policies and strategies- analysis, synthesis, and trends*. Laxenburg: International Institute for Applied Systems Analysis. doi:10.22022/AFI/11-2019.16175

HGM. (2021). *Arktik bölge haritası*. Harita Genel Müdürlüğü. <https://www.harita.gov.tr/urun/arktik-bolge-haritasi/305> (Erişim Tarihi: 12 Şubat 2024).

High North News. (2023a). *American forces enter the north with free access to 36 military bases*. High North News. <https://www.highnorthnews.com/en/american-forces-enter-north-free-access-36-military-bases> (Erişim Tarihi: 12 Şubat 2024).

High North News. (2023b). *Sweden and the US signs defense cooperation agreement*. High North News. <https://www.highnorthnews.com/en/sweden-and-us-signs-defense-cooperation-agreement> (Erişim Tarihi: 12 Şubat 2024).

High North News. (2023c). *New chief in the North: the Norwegian joint headquarters is unique in European context*. High North News. <https://www.highnorthnews.com/en/new-chief-north-norwegian-joint-headquarters-unique-european-context> (Erişim Tarihi: 12 Şubat 2024).

High North News. (2023d). *Tenth visit by American submarines in Grøtsund, Tromsø*. High North News. 23 Mart 2024 tarihinde <https://www.highnorthnews.com/en/tenth-visit-american-submarines-grotsund-tromso> (Erişim Tarihi: 12 Şubat 2024).

Huebert, R. (2019). A new cold war in the Arctic?! the old one never ended! L. Heininen, H. Exner-Pirot ve J. Barnes (ed.), *Redefining Arctic Security*. Akureyri: Arctic Yearbook. <https://arcticyearbook.com/arctic-yearbook/2019> (Erişim Tarihi: 12 Şubat 2024).

- Humpert, M. (2023). *Russia amends Arctic policy prioritizing 'national interest' and removing cooperation within Arctic council*. <https://www.highnorthnews.com/en/russia-amends-arctic-policy-prioritizing-national-interest-and-removing-cooperation-within-arctic> (Erişim Tarihi: 12 Şubat 2024).
- Ian, A., Su, F. ve Ekaterina, K. (2021). *A Strategic Triangle in the Arctic? Implications of China–Russia–United States Power Dynamics for Regional Security* (No: No. 2021/3) (pp. 1-28). Norway: SIPRI. <https://www.sipri.org/publications/2021/sipri-insights-peace-and-security/strategic-triangle-arctic-implications-china-russia-united-states-power-dynamics-regional-security> (Erişim Tarihi: 12 Şubat 2024).
- IISS. (2023). *The Military Balance 2023*. London: Routledge. doi:10.4324/9781003400226
- Ilmavoimat. (2023). *Nordic air commanders' intent*. Ilmavoimat. [https://ilmavoimat.fi/documents/1951206/2016335/ILMAV_\(U\)-Nordic-Air-Commanders-Intent_23032023.pdf/f7aae370-f5a8-3933-1399-2d008d74c777/ILMAV_\(U\)-Nordic-Air-Commanders-Intent_23032023.pdf](https://ilmavoimat.fi/documents/1951206/2016335/ILMAV_(U)-Nordic-Air-Commanders-Intent_23032023.pdf/f7aae370-f5a8-3933-1399-2d008d74c777/ILMAV_(U)-Nordic-Air-Commanders-Intent_23032023.pdf) (Erişim Tarihi: 12 Şubat 2024).
- Jervis, R. (2020). Yanlış Algı Üzerine Varsayımlar. E. Diri (Ed.), *Uluslararası İlişkilerde Anahtar Metinler* içinde (ss. 265-290). İstanbul: Der Yayınları.
- JFC Norfolk. (2024a). *NATO JFC Norfolk*. Retrived ffrom <https://jfcnorfolk.nato.int/> (Erişim Tarihi: 12 Şubat 2024).
- JFC Norfolk. (2024b). *About Us*. <https://jfcnorfolk.nato.int/about-us> (Erişim Tarihi: 12 Şubat 2024).
- JFC Norfolk. (2024c). *Joint force command Norfolk, U.S. 2nd fleet hold change of command ceremony*. <https://jfcnorfolk.nato.int/activity/joint-force-command-norfolk--us-2nd-fleet-hold-change-of-command-ceremony> (Erişim Tarihi: 12 Şubat 2024).
- Kaupila, L. ve Kopra, S. (2022). China's rise and the Arctic region up to 2049–three scenarios for regional futures in an era of climate change and power transition. *Polar Journal*, 12, 148-171. doi:<https://doi.org/10.1080/2154896X.2022.2058216>
- Kertysova, K. ve Graef, A. (2021). Open skies in the Arctic: challenges and opportunities. D. Depledge ve P. W. Lackenbauer (Ed.), *On Thin Ice? Perspectives on Arctic Security* in (pp. 91-106). Ontario, Canada: North American and Arctic Defence and Security Network (NAADSN).

- Kjellén, J. (2022). The Russian Northern Fleet and the (Re)militarisation of the Arctic. *Arctic Review on Law and Politics*, 13, 34-52. doi:10.23865/arctic.v13.3338
- Koivurova, T. ve Shibata, A. (2023). After Russia's invasion of Ukraine in 2022: Can we still cooperate with Russia in the Arctic? *Polar Record*, 59(E12), 1-9. doi:10.1017/S0032247423000049
- Konyshev, V. ve Sergunin, A. (2019). The changing role of military power in the Arctic. M. Finger ve L. Heininen (Ed.), *The Global Arctic Handbook* içinde (1. bs., ss. 171-195). Cham: Springer.
- Kopra, S. ve Wall, C. (2022). A new climate: the impact of Russia's war on a melting Arctic. *Policy Paper*, (2022), 1-16.
- Kristiansen, M., Hoem, N. ve Blanken, L. (2024). Special operations forces in the Arctic: From heroes to zeroes? L. Strauss ve N. Wegge (Ed.), *Defending NATO's Northern Flank: Power Projection and Military Operations* in (pp. 183-202). New York: Routledge.
- Limon, O. (2020a). *Arktika Jeopolitiği-2: Sorunlar ve Anlaşmazlıklar, Bölge ve Bölge Dışı Aktörlerin Stratejileri*. İstanbul: Efe Akademi Yayınevi.
- Limon, O. (2020b). *Arktika Jeopolitiği-1: Jeopolitik Durum, Küresel İklim Değişikliği ve Yeni Enerji Havzaları*. İstanbul: Efe Akademi Yayınevi.
- Limon, O. (2021). Arctic interests and policy of Turkey: dilemmas, approaches, and initiatives. L. Heininen, H. Exner-Pirot ve J. Barnes (ed.), (pp. 158-172). Akureyri: Arctic Yearbook. <https://arcticyearbook.com/arctic-yearbook/2021/2021-scholarly-papers/381-arctic-interests-and-policy-of-turkey-dilemmas-approaches-and-initiatives> (Erişim Tarihi: 12 Şubat 2024).
- Limon, O. ve Gürdal Limon, E. (2023). Arktik güvenliğini yeniden düşünmek: değişimler ve zorluklar. *Güvenlik Bilimleri Dergisi*, 12(2), 223-248. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/gbd/issue/81098/1398131> (Erişim Tarihi: 12 Şubat 2024).
- Masters, J. ve Merrow, W. (2023). *Nuclear weapons in Europe: mapping U.S. and Russian deployments*. Council on Foreign Relations. <https://www.cfr.org/in-brief/nuclear-weapons-europe-mapping-us-and-russian-deployments> (Erişim Tarihi: 12 Şubat 2024).

- Matthíasson, S. (2023). *NATO in the North*. <https://perconcordiam.com/nato-in-the-north-2/>, <https://perconcordiam.com/nato-in-the-north-2/> (Erişim Tarihi: 12 Şubat 2024).
- MDAA. (2016). *Long range discrimination radar (LRDR) – missile defense advocacy alliance*. <https://missiledefenseadvocacy.org/defense-systems/long-range-discrimination-radar-lrdr/> (Erişim Tarihi: 12 Şubat 2024).
- MDAA. (2023a). *Finland – missile defense advocacy alliance*. https://missiledefenseadvocacy.org/intl_cooperation/finland/ (Erişim Tarihi: 12 Şubat 2024).
- MDAA. (2023b). *Sweden – missile defense advocacy alliance*. https://missiledefenseadvocacy.org/intl_cooperation/sweden/ (Erişim Tarihi: 12 Şubat 2024).
- MDAA. (2023c). *Denmark – missile defense advocacy alliance*. https://missiledefenseadvocacy.org/intl_cooperation/denmark/ (Erişim Tarihi: 12 Şubat 2024).
- MDAA. (2023d). *Canada – missile defense advocacy alliance*. https://missiledefenseadvocacy.org/intl_cooperation/canada/ (Erişim Tarihi: 12 Şubat 2024).
- Miller, S. E., Heininen, L., Exner-Pirot, H. ve Barnes, J. (2023). The Return of the strategic Arctic. *Arctic indigenous peoples: climate, science, knowledge and governance*. Akureyri: Arctic Yearbook. https://arcticyearbook.com/images/yearbook/2022/Commentaries/6C_AY2022_Miller.pdf (Erişim Tarihi: 12 Şubat 2024).
- Mottola, L. (2023). NATO's Arctic command: a case for the expansion of NATO's mission in the High North. *The Arctic Institute—Center for Circumpolar Security Studies*. <https://www.thearcticinstitute.org/nato-arctic-command-case-expansion-nato-mission-high-north/> (Erişim Tarihi: 12 Şubat 2024).
- National Advanced Surface to Air Missile System, Norway. (2023). *Airforce Technology*. <https://www.airforce-technology.com/projects/nasams-defence-system-norway/> (Erişim Tarihi: 12 Şubat 2024).
- NATO. (2020a). *NATO defence planning capability review 2019/2020 Denmark* (No: C-M(2020)0026 (DK-OVERVIEW)). NATO Defense College (NDC): NATO. <https://www.fmn.dk/globalassets/fmn/dokumenter/aarsrapporter/nato/-nato-defence-planning-capability-review-2019-2020-.pdf> (Erişim Tarihi: 12 Şubat 2024).

- NATO. (2023). *NATO's nuclear deterrence policy and forces*. https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_50068.htm (Erişim Tarihi: 12 şubat 2024).
- NATO. (2023c). *Integrated air and missile defence (NATO IAMD)*. https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_8206.htm (Erişim Tarihi: 12 şubat 2024).
- Naval News. (2023). *Russia navy to decommission Kirov class battlecruiser Pyotr Velikiy*. <https://navyrecognition.com/index.php/naval-news/naval-news-archive/2023/july/13358-russia-navy-to-decommission-kirov-class-battlecruiser-pyotr-velikiy.html> (Erişim Tarihi: 12 şubat 2024).
- New START Treaty. (2024). *The Nuclear Threat Initiative*. <https://www.nti.org/education-center/treaties-and-regimes/treaty-between-the-united-states-of-america-and-the-russian-federation-on-measures-for-the-further-reduction-and-limitation-of-strategic-offensive-arms/> (Erişim Tarihi: 12 şubat 2024).
- NNSA. (2021). *The B61-12 Life Extension Program (LEP)*. <https://www.energy.gov/sites/default/files/2021-12/B61-12%20Fact%20Sheet%20December%202021.pdf> (Erişim Tarihi: 12 şubat 2024).
- NORAD. (2023). *NORAD authorities and operations*. <https://www.canada.ca/en/departement-national-defence/corporate/reports-publications/proactive-disclosure/secd-april-24-2023/norad-authorities-and-operations.html> (Erişim Tarihi: 12 şubat 2024).
- NORDEFECO. (2023). *About NORDEFECO*. <https://www.nordefco.org/the-basics-about-nordefco> (Erişim Tarihi: 12 şubat 2024).
- Norwegian Armed Forces. (2020). *The Norwegian Joint Headquarters*. <https://www.forsvaret.no/en/organisation/norwegian-joint-headquarters> (Erişim Tarihi: 12 şubat 2024).
- Odgaard, L. (2022). Russia's Arctic designs and NATO. *Survival*, 64(4), 89-104. doi:10.1080/00396338.2022.2103259
- Ong, T. (2021). *Russia's anti-hypersonic missile radar to deploy in Arctic by june*. The Defense Post. <https://www.thedefensepost.com/2021/04/15/russia-anti-missile-radar-arctic/> (Erişim Tarihi: 12 şubat 2024).

- Østhagen, A. (2021). The Arctic security region: misconceptions and contradictions. *Polar Geography*, 44(1), 55-74. doi:10.1080/1088937X.2021.1881645
- Østhagen, A. (2022). *Arctic security: hype, nuances and dilemmas*. The Arctic Institute – Center for Circumpolar Security Studies. <https://www.thearcticinstitute.org/arctic-security-hype-nuances-dilemmas/> (Erişim Tarihi: 12 Şubat 2024).
- Padrtova, B. (2020). Applying conventional theoretical approaches to the Arctic. H. G. Gjörv, M. Lanteigne, ve H. Sam-Aggrey (Ed.), *Routledge Handbook of Arctic Security* in (pp. 29-42). London: Routledge. doi:10.4324/9781315265797
- Paul, M. (2022). Russia's war and the prospects for Arctic states' cooperation. L. Heininen, H. Exner-Pirot ve J. Barnes (Ed.), *The Russian Arctic: Economics, Politics & Peoples* in (pp. 331-334). Akureyri: Arctic Yearbook. <https://arcticyearbook.com/arctic-yearbook/2022> (Erişim Tarihi: 12 Şubat 2024).
- Paul, M. ve Swistek, G. (2022). Russia in the Arctic: development plans, military potential, and conflict prevention. *German Institute for International and Security Affairs*, (SWP Research Paper 3). doi:10.18449/2022RP03
- Petersen, M. B. ve Pincus, R. (2021). Arctic Militarization and Russian Military Theory. *Orbis*, 65(3), 490-512. doi:https://doi.org/10.1016/j.orbis.2021.06.011
- Regehr, E. (2023). *Strategic nuclear patrols and an Arctic military code of conduct*. The Simons Foundation Canada. <https://thesimonsfoundation.ca/highlights/strategic-nuclear-patrols-and-arctic-military-code-conduct> (Erişim Tarihi: 12 Şubat 2024).
- Roe, P. (2004). Securitization and minority rights: conditions of desecuritization. *Security Dialogue*, 35(3), 279-294. doi:10.1177/0967010604047527
- Rusya Savunma Bakanlığı. (2024a). *Northern fleet*. <https://eng.mil.ru/en/structure/okruga/north/history.htm> (Erişim Tarihi: 12 Şubat 2024).
- Rusya Savunma Bakanlığı. (2024b). *Structure of the Northern fleet*. <https://eng.mil.ru/en/structure/okruga/north/structure.htm> (Erişim Tarihi: 12 Şubat 2024).

- Rusya Savunma Bakanlığı. (2024c). *Air force aviation*. <https://eng.mil.ru/en/structure/forces/air/structure/aircraft.htm> (Erişim Tarihi: 12 Şubat 2024).
- Sergunin, A. ve Konyshchev, V. (2017). Russian military strategies in the Arctic: Change or continuity? *European Security*, 26(2), 171-189. doi:10.1080/09662839.2017.1318849
- SIPRI. (1998). *SIPRI Yearbook 1998*. Stockholm: Stockholm International Peace Research Institute. <https://www.sipri.org/yearbook/1998> (Erişim Tarihi: 12 Şubat 2024).
- SIPRI. (2024). *SIPRI military expenditure database*. Stockholm International Peace Research Institute. <https://milex.sipri.org/sipri> (Erişim Tarihi: 12 Şubat 2024).
- START I. (2024). *The Nuclear Threat Initiative*. <https://www.nti.org/education-center/treaties-and-regimes/treaties-between-united-states-america-and-union-soviet-socialist-republics-strategic-offensive-reductions-start-i-start-ii/> (Erişim Tarihi: 12 Şubat 2024).
- START II. (2024). *The Nuclear Threat Initiative*. <https://www.nti.org/education-center/treaties-and-regimes/treaty-between-united-states-america-and-union-soviet-socialist-republics-strategic-offensive-reductions-start-ii/> (Erişim Tarihi: 12 Şubat 2024).
- Tebin, P. (2022). The new naval doctrine of Russia. *Valdai Club*. <https://valdaiclub.com/a/highlights/the-new-naval-doctrine-of-russia/> (Erişim Tarihi: 12 Şubat 2024).
- Tingstad, A., Savitz, S., Sacks, B. J., Shokh, Y., Chindea, I. A., Stephenson, S. R., Morris, L. J. (2023). *Report on the Arctic capabilities of the U.S. armed forces* (pp. 1-161). Santa Monica, CA: RAND Corporation. doi:10.7249/RRA1638-1
- U.S. Department of State. (2022, 3 Mart). *Joint statement on Arctic council cooperation following Russia's invasion of Ukraine*. <https://www.state.gov/joint-statement-on-arctic-council-cooperation-following-russias-invasion-of-ukraine/> (Erişim Tarihi: 12 Şubat 2024).
- Vázquez, G. (2023). *2022 Russian maritime doctrine: implications for NATO & the future of great power competition in the Arctic*. The Arctic Institute—Center for Circumpolar Security Studies. <https://www.thearcticinstitute.org/2022-russian-maritime-doctrine-implications-nato-future-great-power-competition-arctic/> (Erişim Tarihi: 12 Şubat 2024).

- Wæver, O. (1995). Securitization and desecuritization. R. Lipschutz (Ed.), *On Security* içinde (ss. 47-87). New York: Columbia University Press.
- Wæver, O. (2017). Afterword: The Arctic security constellation. *Politik*, 20(3), 121-136. doi:10.7146/politik.v20i3.97157
- Wall, C. ve Wegge, N. (2023). *The Russian Arctic threat: consequences of the Ukraine war*. Center for Strategic and International Studies (CSIS). <https://www.csis.org/analysis/russian-arctic-threat-consequences-ukraine-war> (Erişim Tarihi: 12 Şubat 2024).
- Wegge, N. (2022). The Strategic role of land power on NATO's Northern flank. *Arctic Review on Law and Politics*, 13, 94-113. doi:10.23865/arctic.v13.3428
- Wilhelmsen, J. ve Hjermann, A. R. (2022). Russian certainty of NATO hostility: repercussions in the Arctic. *Arctic Review on Law and Politics*, 13, 114-142. doi:10.23865/arctic.v13.3378
- Williams, I. (2017). *The Russia—NATO A2AD environment*. Center for Strategic and International Studies. <https://missilethreat.csis.org/russia-nato-a2ad-environment/> (Erişim Tarihi: 12 Şubat 2024).
- Williams, M. C. (2003). Words, images, enemies: securitization and international politics. *International Studies Quarterly*, 47(4), 511-531. doi:10.1046/j.0020-8833.2003.00277.x

Etik Beyanı: Yazar, bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara uyulduğunu beyan etmektedir. Bilimsel etik konuları ile ilgili aksi bir durumun tespiti halinde tüm sorumluluk çalışmanın yazarlarına ait olup, Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi'nin hiçbir sorumluluğu bulunmamaktadır.

Securitization and Military Security in the Arctic: Russia and NATO

Extended Abstract

1. Introduction

With the end of the Cold War, there was a clear shift from global security concerns to the regional and state level. The Arctic region (Arctic) went through a long period in which military security dominated, but at the system level, it was the military security domain of the United States (U.S.) and the Soviet Union. In the Arctic, until the war in Ukraine on February 24, 2022, the military sector was completely de-securitization and relegated to the background, and the focus shifted to other sectors, especially the economic and environmental sectors. The ongoing illegal occupation of the Russian Federation (Russia) in Ukraine has distorted the discourse and reality of 'Arctic exceptionalism' based on cooperation with Russia in the Arctic. Thus, military security concerns and reciprocal moves of a military nature in the Arctic have been shown to have a repulsive dynamic. Although it can be assumed that military security is still clearly future-oriented, the conditions of military competition between Russia and NATO in the region continue to intensify after February 24, 2022.

The potential for an escalation of the military security situation in the region differs between Russia and NATO. First of all, the Ukraine war has caused the end of cooperation between Russia and seven other Arctic NATO member states (U.S., Canada, Denmark, Iceland, Sweden, Norway, and Finland). The most striking example of this is that the Arctic Council, in which military issues were excluded from discussion, decided to pause cooperation with Russia on March 8, 2022. Although Ukraine, which is the direct address of the aggression, is not an Arctic state, the course of international cooperation in the Arctic has changed and the so-called 'Arctic exceptionalism' that resulted from cooperation in the Arctic has ended. It is politically important and academically interesting to recognize that, except for the United Nations (UN) and the Arctic Council, there is no single international economic, political, or military organization in which all eight Arctic states are members. NATO membership of Finland and Sweden after February 24, 2022, will force the Alliance to adopt a less hostile and more competitive relationship with Russia. A careful balance is needed to prevent relations from becoming more hostile. Currently, the Arctic region is developing into an integrated strategic area for Russia and NATO. However, the risk of war spreading to the Arctic or the possibility of a hot conflict in the region is still unlikely, as this article clearly shows.

This article aims to reveal the military security and securitization situation in the Arctic after the Ukraine war on February 24, 2022, and to examine the increase in the military activities of Russia and NATO, the changes in their offensive and defensive capacities, and the mutual interactions regarding each other's intentions.

2. Methodology

The methodology of the article is based on the review of documents. These documents consist of various sources such as scientific articles, international agreements, strategic reports, and official statements. 'High North News', one of the news sites, was used more in the article as it provides broader content than other news sites (such as Barents Observer, and Arctic Today). The article focuses on examining the content of these documents and assessing how this content sheds light on certain issues, such as the increase in military activity in the Arctic, changes in defense capabilities, and interactions in the relationship between Russia and NATO. It compares the strategic thinking and military security policies of both sides. It shows how different perceptions in the securitization process lead to divisions and that the military posture, rather than direct communication, is a primary

means of advancing political and military resolve and deterring undesirable behavior. The “Military Terminology Dictionary” of the Ministry of Foreign Affairs was used for the Turkish equivalents of military terms and weapon systems.

3. Discussion and Evaluation

In terms of military capabilities, Russia’s military capabilities—particularly its infrastructure and military units near the Kola Peninsula—support its Arctic objectives. The infrastructure and troops in this region offer the advantage of preparation before a potential crisis or conflict. Although the defensive capabilities around the Kola Peninsula stand out, the military capabilities provide significant opportunities for any attack. Currently, the Northern Fleet has a high ballistic missile submarine defense capability. However, the military infrastructure and troop presence east of Novaya Zemlya to the Bering Strait is limited. Most bases are small and located in remote areas. This creates security gaps against possible attacks.

NATO’s talent gap in the Arctic persists. Although the military bases provide a degree of integrity in terms of defense and deterrence, they remain national in scope and do not complement each other’s security vulnerabilities. The weakness of the land capabilities and limited defense depth of the Arctic NATO member states is visible. Norway remains the regional frontline in the Arctic. It is the only NATO country that maintains its armed forces permanently in or near the Arctic. Although NATO’s naval, air, air defense, and missile capabilities are well advanced, there is an asymmetry of capabilities between the Arctic NATO member states. In particular, there are deficiencies in air defense and missile capabilities vis-à-vis Russia. NATO’s ability to destroy Russian land-based nuclear weapons offers little advantage over Russian submarine-launched nuclear weapons. This situation shows that NATO faces certain security challenges in the Arctic and needs to develop a more effective deterrence and defense strategy.

4. Conclusion

The conceptualization of securitization as a speech act is important because it shows that words not only define reality but also create reality, which in turn triggers certain reactions. Stating that a certain issue is no longer considered a security threat means that this issue is removed from the realm of security. This can be seen in the example of military disarmament in the Arctic, which until the Ukraine war on February 24, 2022, was considered a region of cooperation and exception. With the ongoing war in Ukraine, military security in the Arctic is entering a process of re-securitization. But the problems are not threatening in themselves.

The dialectic of military capabilities can be elaborated according to changes in power, technology, and strategy. In this dialectic, military security strategies such as internal balance, external balance, and yielding to the threat are examined. The neutrality policy of the Nordic countries, for example, is based on their experiences. With the NATO memberships of Finland and Sweden after February 24, 2022, the Arctic is moving towards a worrying and ineffective military security trend characterized by the so-called bipolarity between Russia and NATO, as opposed to the multilateralism and multipolarity of the past. Apart from the use of nuclear weapons, the existential threats to Russia and NATO and the likelihood of military attacks on the other side are still very low. However, geography, history, and politics influence the perception and handling of military threats in the Arctic.